

1909 - 1910 ders yılında (20.10.1909) da müslüman İranlı Ali Naci 15 yaşında galatasaray lisesine yazdırılmıştır. Türkcedeki bilgisine göre orta I olarak(o zamanki tali I.nci sınıf) fransızcadan ilk mektep 3 üncü sınıfa yazılmıştı. Babası şal tüccarı Hasan efendi olan Ali naci bir yıl sonra türkçeden ve fransızcadan birer sınıf atlayarak türkçeden orta III e fransızcadan orta II ye geçtiğini geçtiğini görüyoruz. Bu seneyi üstün başarı ile bitiren Ali Naci sene sonunda yapılan merasimle başarı ödülü olarak faydalı kitaplar almıştır. Ancak ertesi sene 1911 - 1912 ders yılında mektebe dönmemiştir. Galatasaray lisesinde sadece iki yıl okuyabilen ve birer sınıf atlayarak üstün başarı gösteren bir talebenin mektebe devam edememesi memleketin o sıralarda İtalyan ve Balkan harplerine girmiş olmasındandır. Babasının adı Hasan Naci idi.Bu sebeble Ali Naci adını alıyor En yakın sınıf ve sıra arkadaşı kendisinden 3 yaş büyük edebiyatçı , yazar,şair Halid Fahri Ozansoy dur. Edebiyat ve şiir merakı bu iki yazarı birbirine yaklaştırmış,yıllarca sürececek birer dostluk bağının kurulmasına yol açmıştır. Halid Fahri, Ali Naci den daha yaşlı olduğu için kendisini o zamanın matbuat aleminde daha evvel kabul ettirmişti. Her ikisi de henüz mektep sıralarında iken ,zamanın en önemli edebiyat dergisi olarak varlığını gösteren Rebab dergisi idi. Rebab 1 1912 de Cemal Nadir bey kurmuş ve daha ilk sayılarda zamanın en güçlü fikir ve edebiyatçıları etrafında toplamaya başlamıştı.Tevfik Fikret,Cenap şahabettin ,Hüseyin Suad, Rıza Tevfik, Abdullah Cevdet, İsmail Zühtü nün imzaları görülüyorki bu da o günkü ölçülerle hatırı sayılır bir okuyucu kitlesini sağlamıştı. Bu derginin bir özelliği de yeni yetişen yazar ve şairlere sahifelerini açması,Fikret, Cenap Şahabettin gibi üstatların yanında onların da kalem denemelerine yer vermesi idi. Halid Fahri Ozansoy da bu imkandan yararlanabilen gençlerden idi. O sıralarda Galatasarayın orta III ünde öğrenci idi. İlk şiiri "üyu ruhum" 7 inci sayısında yayınlanmıştı. Halid Fahri nin beyenilen bu şiirinden sonra Rebab ın hemen her nüshasında yeni şiirlerine yer verilmeye başlanırken o yıllarda Galatasarayın yüksek sınıflarında bulunan Emin Bülend,Tahsin Nahit, Müfit Ratip gibi şair ve yazarlar da aynı dergi sahifelerinde görünmeye başlamışlardı.

Rebab böylece böylece o devrin bir çeşit galatasaraylı yazar ve şairler dergisi halini alırken, heveslilerin cesaretini artırıyor, şiir veya nesir denemelerini Rebab a yollamaya başlıyorlardı.

İşte Ali Naci nin ismi de basın aleminde ve edebiyat çevresinde ilk defa mektep arkadaşı Hakkı nın bu dergiye yolladığı " ben böyle isterim " şiirini Ali Naci ye ithafı ile yayınlanması üzerine görüldü.

Edebiyat sahasında kalem oynatmak için fırsat bekleyen bu ateşli genci dergi sahifesinde isminin görülmesi harekete geçirmeye kafi geldi. Öyle bir harekete geçirişki, o ana kadar yazılarını dergilere göndermekten çekinen o Ali Naci kendinden önce isminin ayak bastığı Bab-ı Ali den ölümü anına kadar bir daha çekilmedi,

Ali Naci İmzalı ilk yazısını Rebab da "şafaklar" isimli şiirini Galatasaraydan mektep arkadaşı şair Emin Bülend e ithaf ederek yayınladı. Şiir bakımından pek bir kıymet ifade etmiyen bu şiirine attığı imzada ilk defa "Hemedani zade" lakabını kullanıyor. O devirde Ekrem bey Recai efendinin oğlu olduğu için "Recai zade", Yakup Kadri Karaosman oğullarından geldiği için "Karaosman zade", Halid Ziya Uşaklı olduğu için "Uşaki zade" imzalarını kullanıyorlarsa Ali Naci de babasının "Hemedan"lı olması dolayısıyla kendisine Hemedani zade lakabını (o zamanın takma adı bu mahlesi) almıştır.

Soyadı kanunu çıkıpda zade kelimesinin kullanılması yasak edilinceye kadar yayınladığı bütün eserlerinde ve makalelerinde bu mahlesi kullanmıştır. Soyadı kanunu ile de kendisinin çok esmer oluşu ve bütün arkadaşlarınca candan sevilen, hareketli ve canlı bir tabiata sahip olmasından " Karacan" ı seçmiş, resmen de soyadı almıştır.

Ali Naci ilk şiirini yayınladıktan az sonra yine aynı dergide ilk nesir yazısını neşretmiştir.

18 yaşında bir orta okul talebesinin orta değerde bir kompozisyon vazifesi derecesinde olan bu kalem denemesinin edebi bir kıymeti yoktur.

Bu yazısından sonra Ali Naci bir hikaye denemesi yapıyor. Aynı dergide, arka arkaya çıkan bu uzunca hikaye, kahramanlık hikayesidir. İtalyanlara karşı Trablus ve Bingazi de bir avuç türkün üstün kuvvet ve ateş gücüne karşı vatanın her karış toprağını kanlarıyla sulamadan bir adım geri çekilmediklerini kaleme almıştır. Ayrıca " Bayrakcının aşkı " nı yazmış dergi de bunu "Yurd hikayeleri" başlığı altında yayınlamıştır.

1908 de meşrutiyet ve hürriyet ile yeniden kaleme sarıla bi-
len ve Servet-i funun dergisinde toplanan eski edebiyat-ı cedideciler, Fecr-i aticiler topluluğu ile eski dil üzerine kurulu edebiyatın tasfiyesi lüzumu üzerinde Selanikde birleşen "Genç kalemler" topluluğu arasında Yakup Kadri, Cenap Şahabettin, Şahabettin Süleyman bir tarafda Selahattin..... Hakkı Fahsin aynı dergi içinde birbirleriyle kapişmışlar, edebiyat muhitinin dikkat ve ilgi ile takip ettiği karşılıklı itham ve ve müdafaalar y^apılıyordu. Ali Naci de bu mücadeleye "Genç kalemler" topluluğu tarafını tutarak "Fecr-i ati" topluluğuna karşı hücumla geçti. Rebab da "Hareket-i edebiye" sütunu olan ve derginin baş makalesi sayılan ^{bölümünde} ~~zinde~~ yer alan bu yazı 7 sahife tutan bir makale idi.

Yazı güzel kaleme alındığı kadar son derece mantıklı, mükemmel bir gazeteci uslubu ile yazılmıştı. Bunu Rebab yazı işleri de takdir ve daha 24 üncü sayısında, "Ali Nacinin hazırladığı makaleyi 26 inci nushada merakla bekleyiniz" ibareleriyle dergide çerçeve içinde ilan etmişti.

Bu yazı 19 yaşındaki bu gencin edebiyat muhitine olduğu kadar basın alemine yani Bab-ı Ali yokuşuna kendisini tanıtan, kendisi üzerine dikkatleri çeken yazısı olmuştur.

Bu yazı, ismi duyulmamış bu gencin kuvvetli bir kaleme sahip olduğunu, ne dediğini bilen, bir takım isim yapmış kimselere yüklenmekten çekinmeyen, inandığı gerçekleri dobra dobra söyleyebilen bir yaradılışa sahip bulunduğunu, bilgisinin de henüz orta mektebi bitirmediği halde boş olmadığını gösteren bu yazı olmuştur.

Tenkid ve hücum ettiği Şahabettin Süleyman ise kendisinden 15 yaş büyük, yıllardan beri edebiyat aleminde ismini duyurmuş, mülkiye mezunu bir yazardı. Çattığı ve yerden yere vurduğu kimseler ise, 23 yaşında olduğu halde darülfünunun edebiyat tarihi müderrisliğine tayin edilmiş bulunan Fuat Köprülü, piyesleri Fransa da bile beğenilerek ün yapmış 26 yaşında İzzet Melih Devrim, Servet-i fümunda şiir ve makaleleriyle kendisini tanıtmış, hukuk tahsili görmüş 29 yaşında Celal Sahir Erozan gibi devrin tanınmış kuvvetli isimleri idi.

Bu gün Osmanlı edebiyat tarihi okutulurken kısaca değinilip geçilen "Edebiyat-ı cedide", " fecr-i ati" , " genç kalemler" toplulukları ve bu gruplarda kalem oynatmış yazarlar gaye olarak ilan ettikleri hedeflere asla ulaşamamış olmakla beraber, aynı zamanın fikir kısırlığını yaratan imkansızlıklar içinde edebiyatımıza hizmet etmişler, bu gün edebiyatın oluşmasında önemli rolleri olmuştur. Bu günkü kuşaklar "Fecr-i ati" edebiyat topluluğu ile " Genç kalemler" topluluğu arasında, o sıralarda gürültü koparan münakaşalara eğilmek imkanına malik değillerdir.

Ancak Ali Nacinin Rebab da yayınladığı "Fecr-i ati" cilere yönelik ağır tenkid, hem bu topluluğun ne derece gayesinden uzak kaldığını hem de bu edebi mektebe dahil her birinin şahsi kıymet ve noksanlarını, anında tespit ve yerinde yorumlarla ortaya koymuştur. Ali Naci Hemedani zadeyi, Bab-1

alinin ele avuca sığmaz "Ali Naci" si yapan bu yazı , aynı zamanda edebi bir belge niteliği de taşıyordu. Bu yazı dikkatle okunursa üzerinde durulacak mühim bir husus vardır. Yazıyı yazan 19 yaşında Galatasarayın orta ikisini henüz bitirmiş bir delikanlıdır. O devrin lisesinin orta ikinci sınıfının kaleminden çıkan ve devrin edebiyat muhitinde bir hayli patırdı koparan yazı, bilgi olarak devrin çocuklarının daha orta mektep sıralarında iken bile ne derece kuvvetli bir kültüre sahip olduklarını gösterdiği gibi, üslub , mantık , tenkid ve hasmı müşkül duruma sokacak zayıf taraflarını bulmakta her hangi bir lisemizi bitiren bir öğrencinin kaleminden bu ayar bir yazı çıkıp çıkamayacağını takdirini okurlarımıza bırakıyoruz.

Üzerinde dikkatle durulacak ikinci nokta da, yukarıdaki sahifelerde aynen verdiğimiz Ali Naci nin yayınlanmış ilk eseri ile bu yazısının arasında geçen bir yıl zarfında onun ne derece ilerlemiş olduğunu , ve eleştiri , tenkid tahlil yazısında, hikaye ve nesir edebiyatına kıyasla ne kadar daha başarılı ve yaradılışına uygun olduğunu göstermesidir. Ali Naci bu yazı ile münakaşayı kesmemiş. Şahabettin Süleyman beye" namı altında "Fecr-i ati" cilere bir ikinci (Rebab 30) ve bir üçüncü (Rebab 32) cevap yazmıştır. Onlar da ilk cevabı ayarında kuvvetli, mantıki eleştirilerdir.

Ali Naci' nin bu ağır tenkidi üzerine "Fecr-i aticiler" "Genç kalemler" topluluğu mensupları ve tarafdarları arasındaki münakaşa büsbütün alevlendi. Ancak Ali Naci nin kuvvetli bir mantıkla ortaya attığı "Fecr-i ati" gurubunun aksak yönleri, o zamana kadar kısmen onları tutan, kısmen de mütereddit olarak ortada bulunan edebiyatçılara da , haklı ile haksızı daha iyi ayırd etmek imkanını verdi.

*yayınlanmıştır
yazıya foto kopyası*

Ve neticede "Fecr-i ati" gurubu dağıldı. Hemde yalnız dağılmakla kalmadı bir takım mensupları düne kadar küçümsedikleri "Genç kalemler" topluluğuna katıldılar.

Elbetteki "Fecr-i ati" topluluğunu dağıtan Ali Naci'nin bu makalesi değildi. Ama bu yazı sağlam bir temele dayanmamış bir duvarın ana taşlarından birinin oynatılması rolünü oynamış, bu edebi mektebin devrinin kapanmasında büyük katkısı olmuştur.

Bu yazı Ali Naci'nin hayatında dönüm noktası olmuş, onu "Gazetecilik" denilen çok tatlı fakat o nispette de yorucu, yıpratıcı, tehlikeli hastalığa yakalatmıştır.

Ali Naci hikaye, şiir, nesirden ziyade tenkid ve tahlili, bugünkü deyimle inceleme ve eleştiriyi, kendi yaratılışına, kalem kudretine daha uygun buluyor, bunda da yanılmıyordu.

Bu arada yine "Rebab" da bir tiyatro tenkidi denemesi yaptı. Ve bunda da cidden başarılı oldu. 19 yaşındaki bu gençten beklenmedik ikinci bir başarı oluyordu. O sırada Tahsin Nahit ve Şahabettin Süleyman "Kösem sultan" isimli üçperdelik bir tarihi piyes yazmışlar, Varyete tiyatrosunda sahneye konmuş ve piyes çok takdir kazanmıştı. Ali Naci bu piyes ^{hakkında -)} ~~bir~~ yazarlardan birisi sevdiği arkadaşı Tahsin Nahit diğeri yazı yazdığı "Rebab" ın baş yazarı Şahabettin Süleyman ^{olması rağmen -} ~~olduğu halde~~, tamamen objektif kalmasını bilen bir kimse olduğunu, methedilecek yerlerini methederek, değinilecek aksak taraflarını da belirterek yerinde, ölçülü bir tenkid yazısı yazmış, ^{böylece} ~~burunla~~ da bu sahada ne derece başarılı ola bileceğini göstermişti. 28/2 Sahife

Ali Naci "Rebab" da sadece şiir, nesir, hikaye, tenkid yazmakla yetinmemiş, memleketin kültürü ile ilgili konulara ^{da} eğilmiştir.

O zamanlarda da bugünkü gibi gençliği zehirleyecek, sırf şu veya bu vicdansızın yayınının para kazanmak hırsıyla

yayınladığı kitaplar, kitapçıklar vardı. Ali Naci "Rebab" da bu soysuzlara "kundakçılar" diye hitab ederek çok yerinde bir de makale yazmıştır. Bu makalede daha 19 yaşında iken memleketin umumi kültür meselelerine nasıl yerinde bir anlayışla eğildiğini göstermek bakımından önemlidir. 28/4 1912

Galatasaray sultanisi tatildedir. Ali Naci ismini duyurmuştur. Mektep sıralarındaki kalem oynatma merakı ve hevesi onu bir mıknatıs gibi gazeteciliğe çekmektedir.

Abdülhamid istibdat ve sansürünün matbuat üzerinden kalkması ile beraber bir çok gazete ve dergi İstanbul piyasasını doldurmuş , önüne gelen soluğu ~~Baba~~ ali yokuşunda alarak gazete ve dergi çıkarmaya başlamıştı. Bunlar bir yandan mantar gibi fışkırırken, bir yandan da okuyucu azlığından veya ilgi çekici bir yanları bulunmamaktan aynı sür'atle yokolup gidiyorlardı. Nihayet 1912 lerde bu furya durulmuş, hele gündelik siyasi gazete alanında piyasada sadece belli başlı bir kaç gazete varlığını kabul ettirmişti.

O devrin başlıca gazeteleri Tasvir-i Efkâr, Sabah, İdam , Tercüman-ı Hakikat, Tanin gazeteleri idi.

Yunus Nadinin yazı işleri müdürlüğünü yaptığı Tasvir-i Efkâr gazetesi hareket ve canlılığı neticesi o devir için batı gazeteciliği yeniliklerinde mükemmel bir baskı ve tertip ile tirajda üstünlük sağlıyordu. Mevcud gazeteler içinde Ali Nacin aradığı hareket ve canlılığa uygun tek gazete bu idi.

Ali Naci Tasvir-i efkara baş vurdu. Fakat henüz " cadı " münakaşası olmamış , ancak Ali Naci ismini "Edebiyat-ı cedide" "Genç Kalemler" münkaşasıyla duyurmuş bulunuyordu.

Bu gazeteye bu durumu ile alınacağından emin idi. Fakat Yunus Nadi kabul etti görüştü. İhtiyacımız olunca haber veririz diyerek vazife verilmeyeceğini anlattı.

Oysa bu gazete aynı zaman da bir Galatasaraylılar yuvası mesabesinde idi. Balkan harbinde kağıt buhranı gazete

kadrolarını dağıtacak duruma getirmişti.

Ali Naci başka gazetelerin hiç birini kendisine uygun görmüyordu. Beklemekten başka yapacak şey yoktu. "Rebab" da yazılarına devam edecekti. Tam bu sırada Ahmet Mezid bey "İfham" isimli bir gazete çıkarma hazırlığına girişti.

Bu gazete İttihat ve Terakki fırkasının yayın organı idi. Beraber çalıştığı Suphi bey ise Sosyalist fikirli idi. Ali Naci için önemli olan 25 yaşındaki bu iki mücadeleci adamın gazeteye verecekleri canlılık, hareket ve mücadele ruhu idi. Üstelik Mezið beyin dağarcığında uzun yıllar yurd dışında gazetecilik etmiş olmanın bir de zengin tecrübesi vardı.

Ali Naci gazetelere vermek istediği yenilikleri batı gazeteciliğini bilen bu iki kurda kolaylıkla bahsedebilirdi.

Ali Naci, Mezid beye baş vurarak çıkarılan gazetede iş istedi. Mezid bey bu zeki ve uyanık genci derhal işe alarak gazetesinde yazı işleri müdür yardımcılığı görevini verdi.

İşte Ali Nacinin fi'li gazeteciliği bu şekilde başlamıştır. Ali Naci , Mezid bey, Suphi bey birlikte kolları sıvayarak gazeteyi hazırladılar. Ve "İfham" ilk sayısını eylül sonlarına doğru çıkardı.

"İfham" gazetesi imparatorluğun siyasi ortamının son derece nazik olduğu bir devrede yayın hayatına giriyordu.

İtalyanların Trablus ve Bingaziyi istilası devam ediyor, bin bir güçlüklerle bu vatan topraklarına gidebilmiş bir avuç Türk genci ve askeri, olmadık yokluklar içinde İtalyanları durdurmaya çalışıyordu. ^{İtalyanlar} Osmanlı imparatorluğunun deniz kuvveti diye bir şeye sahip olmamasından yararlanarak Rodos ve 12 adamızı işgal ediyor, Çanakkale boğazını topa tutacak cür'eti gösteriyordu. Bu felaketlerin memleketteki politikacıları birleşmeye sevkedeceği yerde adeta onların birbirlerine düşmesini körüklüyor, İttihat Terakki ve Hürriyet ve İtilaf fırkaları sen-ben kavgasına dalarak etrafda git gide

büyüyen ve vatani parçalamaya hazırlanan tehlikeleri fark bile edemiyorlardı. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, Balkan devletleri de aralarında ittifak kurmuşlar, Avrupanın yardımı ile durmadan silahlanıyor, imparatorluğa saldırmak üzere son hazırlıklarını tamamlıyorlardı.

Bu siyasi ortam gazetecilik yapmak için, hükümeti ve siyaset adamlarını uyarmak için en müsait bir zamandı. Mezid bey baş makaleleriyle bu vazifeyi yerine getirmeye çalışıyordu.

Bir harbin memleket için felaketler doğuracağını idrak ettiğinden ihtilafların barış yoluyla halledilmesi için elden gelen her çabayı gösteriyordu.

Ali Naci , gecesini gündüzünü gazeteye vermiş, "İfham" 1 tiraj bakımından olmasa bile hiç değilse sahife düzeni , görünüm bakımından olsun devrin büyük gazeteleri ayarında çıkarmaya çalışıyor. Halkı heyecana düşürmeyecek fakat olayların da hakkını verecek haberleri üçer beşer sütunla, manşetlerle vermeye özen gösteriyor, diğer ufak gazetelerden tamamen ayrı bir havayı " İfham " a vermeye muvaffak oluyordu.

Nihayet korkulan , çekinilen harp felaketi, Balkan harbi, patlamış, koskoca Osmanlı imparatorluğu, bir ayda zaferden zafere koşacak derken, Sofyayı, Belgradı, Atınayı geri alacağı beklenen tecrübeli , kudretli Türk ordusu, bir avuç komiteci, başı bozuk, düzensiz, tecrübesiz Yunan, Sırp , ve Bulgar kuvvetleri karşısında orduya sokulan politika yüzünden , evvela mevzii mağlubiyetlere, sonra büyük kayıplara, nihayet umumi bozguna uğrıyarak, Adriyatik denizine ulaşan vatan hudutlarını bir anda İstanbul kapılarına Çatalca hattına kadar geriletivermiş bulunuyordu. Yüz binlerce Balkan Türkü ve müslüman İstanbulu, perişan, aç, hasta , yaralı muhacir kabileleri ile doldurmuş, hükümetler bir biri arkasına kurulup devrilmeye başlamış, sonunda Bulgarla Çatalca mütarekesi

imzalanmıştır. (3-aralık-1912)

Aradan iki ay geçmeden Balkan felaketine sebep olan "İttihad ve Terakki" bir hükümet darbesi yaparak Bab-ı Aliyi basmış, silah zoruyla hükümeti ele geçirmiş, askeri bir idare kurmuştu. O sırada Bulgarlar ellerine geçirdikleri muazzam Osmanlı ülkelerinin paylaşılması hususunda ihtilafa düşdüğüleri, müttefiklerine saldırı ^{makamlarından} onlarla harbe tutuşmalarından istifade eden İttihad ve Terakki hükümeti, mütarekeyi bozarak Bulgarlara saldırmış, düşman elinden Edirne'yi olsun kurtarabilmişti.

Bütün bu kargaşalıklar, felaketler sürerken, "İfham" mevcut Orfi idare (sıkı yönetim) in ağır sansörüne rağmen gazeteyi kazaya, belaya uğratmadan yürütebilmiş, ancak tirajını bir türlü yükseltmek fırsatını bulamamıştı.

Mezid bey, vatalca müdafaasında askeri görevine alınmış mütareke ile gazetesi başına dönmüştü. Mustafa Suphi bey de mümkün olduğu kadar makul kalmaya çalışarak hükümeti ikaz vazifelerini yerine getirmeye uğraşiyor, tenkidlerinde ölçülü davranmaya gayret ediyorlardı. Ancak bu ihtiyatlı davranışlar, yine de askeri idarenin tahammül ve anlayış sınırlarını aşmış ve "İfham" gazetesi 22-3-1913 de süresiz olarak kapatıldığı gibi, Şahip ve baş-yazarı Ahmet Mezid beyle idarecisi, ve diğer başlıca rüknü Mustafa Suphi bey evvela tevkif edilmişler, sonra da Mahmut Şevket paşasının kasdı bahanesiyle pek çok muhalif gazeteci ve siyaset adamı ile beraber Mezid bey ve Suphi bey de Sinop a sürgün edilmişlerdi.

Gazetenin kapatılması 20 yaşına basmış bu genç gazeteciye Ali Naciyi gazetesiz bırakmıştır. Ancak bu sefer memleketin en tehlikeli bir devresinde fiilen gazete sekreterliği yapmasının bulunmaz tecrübesi gazetecilik dağarcığına girmiş

kendisinin zimmet hanesine de, Bab-ı alide ,başarılı bir gazete sekreteri kaydının düşürülmesini sağlamıştır.

Ali Naci nin bu gazete sekreterliği devresinde "İfham" da imzalı bir yazısına rastlanmamaktadır. Esasen o devirde gündelik gazetelerde ancak pek tanınmış yazarların imzaları nayer verilir, yeni yetişenlerin isimleri imza olarak görünmezdi.

Gazeteyi asıl meydana getiren bu kalemlerin isimleri sadece gazetenin kadrosu ,şu veya bu vesileyle ilan olunduğu zaman görülürdü.

" İfham " 6 ay süren hayatı boyunca siyasi fikirlerini belirli bir çizgide yürütmüştür.Dış siyasete, Almanların Ruslarla yaptıkları Potsdam mülakatından(Rus-Alman anlaşması) kuşkuya düşen Mehid bey bu hususta hükümeti uyanık bulunmaya davet eder olmuş ve devletler arası münasebetde kuvvetten ziyade diplomasi yollarıyla anlaşmazlıkların çözülmesi yolunda çaba gösterilmesine tarafdar olmuştur. Balkan harbi arifesinde bile İfham sulh ve diplomasi yolundan uzaklaşılmasını müdafaa etmiştir. İç siyasetde de Arap ülke tabamızla daha sıkı ilgi ve kaynaşmaya gayret edilmekle beraber milliyetçilik ve meşrutiyet idaresinin kuvvetlendirilmesine çalışır yayınlar yapmıştır.

Bu sırada Ali Naciyi beklenmedik bir olay meşhur etti.

"Fecr-i ati" -"genç kalemler" münakaşasındaki kuvvetli ve mantıklı tenkidleri devrin kudretli edebiyatçıları topluluğu olan "Fecr-i ati" tarafdarlarını mağlup edişi ve hatta aralarında kopmalara yol açışı ile ismini edebiyat muhitine hem tanıtan hem de kabul ettiren Ali Naci, bundan aldığı cesaretle bu sefer devrin ve Türk halk romancılığının bir dev ismine " Hüseyin Rahmi" ye yüklendi. Hüseyin Rahmi

"cadı " isimli romanını çıkarmış, eser bütün romanları gibi halk tarafından ilgi ile karşılanmıştı. "cadı" Hüseyin

Rahminin bütün eserleri gibi basit fakat sürükleyici, halkı eğlendirici, halkın günlük inançlarını, adetlerini dile getiren bir konuyu işliyordu.

Muhtelif gazete ve dergilerde eser hakkında beğenilen tenkidler yayınlanmıştı. Ancak Rebab zamanın ciddi edebiyat dergisi olmak iddiasında idi. Bilhassa bu dergiye " Hareket-i edebiye" başlığı altında yazı yazan Şahabettin Süleyman bey, derginin sahibi Cemal Nadir, edbiyatın muhakkak süslü cümleler, seçilmiş kelimeler yazılmış yazılardan , yüksek fikirler taşıyan cümlelerden meydana gelmesini istiyen insanlardı, bu gibi düşüncede olanlar için, Hüseyin Rahminin romanları basit halk eserleri idi. Şahabettin Süleyman "cadı" eserini bu fikirle ağır bir şekilde tenkid etti. Hüseyin Rahmi bu beklenmedik bir az da haksız tenkide " cadı çarpıyor, zamane münekkidlerine " başlıklı bir 72 sahifelik broşürlü, nezaket ölçülerini aşan kırıcı bir karşılık verdi,

Şahabettin Süleymanın kalem de , yaradılışı da bu ağır cevabın altından kalkacak bir karşılık vermiye müsait değildi. Bu münakaşayı çığrından çıkartmadan yürütmek, Hüseyin Rahminin raydan çıkardığı " tenkid ve cevap" ölçülerini nezaket ve terbiye kaideleri ile tekrar rayına oturtmak, fakat aynı zaman zamanda karşı hücumun altında kalmamak lazımdı. Davayı bu şekilde ele alacak tek rebab yazarı da Ali Naci idi, Konu Ali Naci gibi ateşli , kabına sığamayan, gazeteci hamuru ile yuğrulmuş ve yaratılmış bir delikanlının da arayıpda bulamıyacağı bir fırsattı. Ali Naci kolları sıvadı , karşısındaki deve bütün gücü ile, ama edeb ve nezaket daire-sinde yüklendi. Hüseyin Rahminin "cadı çarpıyor" broşürüne Rebabda "cadı hortladı" makalesiyle cevap verdi. Henüz 19 yaşındaki bu genç edebiyatçı ile, 50 senesine basmış tecrübeli gazeteci ve romancının kışırmaları, bilhassa o devrin bu gibi

dedi kodulu münakaşalardan pek hoşlanan aydın muhitinde büyük alaka uyandırmış, bir çok gazete ve dergilerde konunun içine girilmeden iki tarafın iddiaları özetlenerek yer verilmişti. Bazı muharrırları, ve Şahabettin Süleymanın hafif cevaplarla düşüncelerini Rebab da yayınladılar. Hüseyin Rahmi, Ali Naci gibi kendisinin oğlu yerinde sayılan bir delikanlının işe karışmasına fena halde sinirlenerek ve bu öfke ile, edebiyat ,nezaket, terbiye ve nisfet hudutlarını aşan bir broşüre yazarak yayınladı. 163 sahifelik bu broşürün ismi "Şakavet-i edebiye"(edbiyat eşkiyalığı) idi. Ali Naci ve Rebabın bir kaç yazarı bu ağır hücumu basit cevaplar vererek, dergide tartışmayı kestiler. Ancak Ali Naci uğradığı ağır ve haksız hücumun altında kalmak istemiyordu. Hemen hemen sadece kendisini hedef alan 163 sahifelik bir broşüre Rebabın bütün sahifelerini doldurarak bile olsa gerekli cevabı vermesi mümkün olamıyacaktı. O da Hüseyin Rahmi gibi yaparak " şakavet-i edebiye"ye 200 sahifelik bir kitapla cevap verdi. "Feth-i meyt"(otopsi) Rebab Ali Nacinin bu eserini derginin kapağında şu şekilde sahife boyu ilan etti.

Öldükten sonra, hortladıktan sonra

feth-i meyt

Mufassal bir des-i ali ve ahlaki

muharrırı

Ali Naci

" şahsını ve milliyetini tezyif vadisinde cadı sahibi Hüseyin Rahmi beyin neşretmiş olduğu "şakavet-i edebiye" ye genç ve muhterem faiz(başarılı) Hemedani zade Ali Naci bəyin delail-i kat'iyeye-i mantıkıyye ile muvaşşah(mantıklı kesin delillerle süslenmiş) cevapnamesidir.

Har ve müstelezzi tarz-ı beyanıyla(ateşli ve hoş giden anlatma tarzı ile) bütün erbab-ı kalem ve kariinin nazar-ı

takdirini celbetmiş(yazarların ve okuyucuların beğenilerini kazanmış)bir genç münekkidimizin 200 sahifelik bir ders-i ali ve ahlakisini ihtiva eden(~~iyi~~)kitab-ı mezkur(söz konusu) tavsiyeden azade(~~muhtesem~~) buluruz.

Cumartesi günü intişar ediyor(~~ayınlanıyor~~)

Ali Naci nin bu cevap kitabı aynı zamanda kitap haline gelmiş ilk eseridir. Hüseyin Rahmi burada efendice kaleme alınmış mantıki, inandırıcı, yerinde cevaplar,ve kendisini utandıracak derecede nezaketle kullanılan ifadeler karşısında yeniden cevaba kalkışmadı ve mesele bununla kapandı. Rebab zamanının hemeh hemen en kuvvetli edebiyat dergisi idi.Bunun bir yazarının bir kaç ay farkla yarattığı iki büyük edebi tartışma veya kavga zamanın aydın çevrelerinde olduğu kadar bab-ı ali nin gazetecilik muhitinde de dalgalanmıştı. Hele o devrin gazeteleri bugünkü gibi sudan,basit magazin haberlere değil ciddi fikir yazarlarına, edebi hareketlere çok daha fazla önem veren ellerde buldukları için, genç ,biyıkları henüz terlemiş daha delikanlılık çağınaz yeni adım atan genç Ali Naci yi hemen benimsemelerine yol açmıştı.

Rebab tanınmış isimlere ücret veremiyecek hale düştü.

Ali naci de bu dergide yazı yazmaz olmuştu. Nihayet 1915 de Rebab son sayısı1115 i çıkarıp tarihe karıştı.

Bu sırada"nevsal-i milli" yıllığı çıkarılmıştı.1914 senesinin edebi yıllığı denilebilecek 600 sahifelik bir eser.

Özelliği de zamanının hemen hemen bütün yazarlarının fotoğraflarını, hal tercümelerini, yazılarından örneklerle, el yazı örneklerini bulundurmasıdır.

Ali Naci için de yıllık tam bir sahife resmini, el yazısı örneğini," şehvet" isimli bir şiiri örnek gösterilmişti.

Nevsal-i milli 1914 senesinin haziran ayında çıkmıştı.

Harb-i umumi patlayınca bab-ı ali deki durumu güçleşti,

kağıt sıkıntısı ortadan kalkmamış ,askeri idarenin sansörü altında gazeteler bir türlü gelişme fırsatını bulamamışlardı Yeni çıkan gazeteler kökleşmiş, tasvir-i efkar, İkdam ,Sabah, Tanin, Tercüman arasında tutunmak fırsatını elde edemedi çıkıdıkları gibi sessiz sedasız kaybolup gidiyorlardı.

Bu sırada Tasvir-i efkar . Almanyadan yep yeni bir rotatif makinesi satın almışdı.Böylece kağıtsızlık ve imkansızlık yüzünden ufak boya indirmeye mecbur kaldığı gazetesini, yeniden eski eb'adına çıkarma hazırlığına girişmişti .

Bu 1915 martında olmuştu. İşke bugünlerde Ali Naci hiç beklemediği bir mektup aldı. Tasvir-i efkar idaresi kendisini görüşmek üzere matbaaya davet ediyordu. Ali Naci tasvir-i efkarın mektubunu gece aldı.O akşam heyecandan gözlerini bile kırpmadan sabahı ettiğini her fırsatta arkadaşlarına anlatırdı.İlk vapurla Kadı köyünden İstanbula indi.Tasvir-i efkar idarehanesi, Cağaloğlu Şeref efendi sokağında "Münif paşa" konağı diye anılan binaya taşınmışdı. Günün bu erken saatinde Yunus Nadi de,Ebüzziya zade Velid bey de, yazı ve idare müdürlerinden kimseler de henüz gelmemişlerdi.Ayrılıp dolaşdıktan sonra öğleye doğru gazeteye tekrar geldi. Yunus Nadi ve Velid bey orada idiler.Yunus Nadi kendisini kabul etti. Karşısına oturttu.

Yunus Nadi İfham gazetesini hem gazeteci hem de bir ittihad terakki meb'usu olarak günü gününe takip etmişti. İfhamın gazetecilik tarafını bu genç delikanlının idare ettiğini pek ala biliyordu. Fecr-i ati münakaşasını ve Hüseyin Rahmi ile tartışmasını ve feth-i meyti okumuştı. Bu genç delikanlıda iyi bir gazeteci yetişecek her türlü kabiliyet vardı.

Bu arada tasvir-i efkar gazetesine bir eleman alacağı zaman şu hususlara titizlikle dikkat ederdi : dürüstlük , zeka , atılğanlık , cesaret , bilgi ve en az üç lisan sahibi olmak. Ali Naci gazeteciliğinde de bu özelliklere sahip olduğunu

Rebabda göstermişti. Fransızca ve Farsçası Kuvvetli idi . Üstelik o sırada tasvirin Farsça mütercimi hastalanmış ve çalışamayacağını bildirmişti . Yunus Nadi yarım saat kadar bu delikanlı ile görüştüktan sonra onu Velid beyin yanına gönderdi. Velid Ebüzziya, Ali Naciyi bir gazeteci ady , gazetesine girecek bir eleman olarak deil, ruhuna işlemiş bulunan bir galatasaraylı ağabeyin küçük bir kardeşini benimsemesi geleneğine uygun olarak karşıladı, ve kabullendi. Ali Naci tam onun hoşlandığı ele avuca sığmaz, her gün bir yenilik düşünen, bula bilen bir yaradılışa sahipti.

Yazı işleri müdürlüğünden evvelki kademe, o devrin muhabirlerinin bağlı bulunduğu muhabirlik şefliği idi. Ali Naci böylece vazifeye başladı. Bu bölümde çalışan arkadaşları en az dörder beşer sene gazetecilik tecrübesi olan kimselerdi. Her biri en az iki dili rahatlıkla konuşacak, tercüme edecek bilgili kimselerdi. Maaşı da 5altın idi. Bu gün 5000 lira sayılır.

Ali Naci Tasvir-i efkara girdiği zaman gazetenin ismi Tasfir-i efkar olmuştu. O günler sıkı yönetim altında idi. Kapanan bir gazete eski isme yakın bir isimle yeni imtiyazı ile çıkıyordu. Tasvir-i efkar gazetesinde tarihi boyunca ~~sürekli~~ sürekli kapatıldığı için bu yüzden isim değiştirmeye mecbur kalyordu. Tasfir-iefkar , Tesvir-i efkar , tefsir-i efkar , Tevhid-İ efkar başlıkları ile çıkmıştır. O sırada varlığını gazeteciliğe bağlamış şu isimler vardı : Baş yazar Ebüzziya zade Velid, ağabeyisi ve imtiyaz sahibi Ebüzziya zade Talha Yazı işleri müdürü Yunus Nadi, fıkra yazarı Ahmet Rasim yazı işleri yardımcıları , :Emin Lami' , Osman kemal, Abidin daver, Hüsnü Şermi, Mehmet Agah beyler, Çeşitli bölümlerin sorumluları: Agah Sabri, Agah Fasih , Behçet efendi

spor kısmı: Burhan Felek , ressam Cemal , fotoğrafçı Sedat ile

gazetecilik edenler arasında : Mehmet Asım Us , Hakkı Tarık Us , Zekeriya Sertel , Ethem İzzet Benice , Kemal Salih Sel, Ömer Rıza Doğrul vardı . Makale yazarlar arasında Ahmet Refik , Cenab Şahabettin , Süleyman Nazif , Mehmet Akif imzalarına sık sık rastlanıyordu. Bu isimlerin çoğu Tasvir-i efkar gazetecilik mektebinde yetiştikten sonra birer gazete kurmuş,zamanla,gazetecilik mektebi meydana getirmiş ,Türk basın tarihinin büyük ve kıymetli isimleridir.

Ali Naci eskiden tanıştığı meslektaşları ile derhal kaynaştı. Mükemmel bir ekip çalışması ile Yunus Nadi ,Velid ve Talha beylerde icabında bir muhabir gibi her hangi bir olay yerine koşuyor ,gazetenin her gün bir evvelki sayıdan güzel, ve canlı olması için her kes çaba harcıyordu .

Ali Naciye bu sırada çok önemli bir röportaj görevi verildi. Bulgaristanın Alman- Avusturya- Türkiye cephesinde harbe girmé temayülleri belirmişti. Bizim ordu erkanı ile görüşmek üzere general Kraçef İstanbula gelmiş ve kendisiyle görüşmek istiyen gazetecileri geri çeviriyordu. Yunus Nadi bir ziyafette Kraçefden Tasvir-i efkar için bir mülakat vermesini istedi . Kabul ettirdi. Şimdi bütün mesele konuşmaktan kaçınan generalini mümkün olduğu kadar söyletmekte idi.İşte Ali Naci ye verilen vazife bu idi.

Ali Naci ogece hiç yatmadı.Gazetenin kütphanesinde sabahladı Kraçefin Balkan harbindeki Çatalca müdafaasında ,Bolayırdaki mukavemetiyle Bulgar ordusunu imhadan kurtardığını , ve başarılarını arşivde görüp notlar aldı ve öğrendi. Kraçef beyoğlunda kaldığı otelde Ali Naciyi kabul etti. Sadece 15 dakikalık randevu vermişti.Fakat karşısındaki bu Sempatik delikanlının konuşmalarından, doğrudan doğruya kendi askeri hayatı için, bir Bulgardan daha vukufu ve

ve isabetli mülahazalarla söz açmasından o kadar memnun olduki 15 dakikalık görüşme tam 2,5 saat sürdü.

Ali Naci eski yazı ile aldığı notlar nerdeyse bir broşur olacak kadardı. Ali Naci hayatından memnun gazeteye dönerken adeta uçuyordu. Mülakata giderken arkadaşları "eğer konuşmayı yarım saate çıkarabilirsen sana bir ziyafet çekeceğiz" diye takılmışlardı. Böyle olunca Ali Naci hakettiği ziyafeti 5 le çarparak arkadaşlarından her birinden bir defa olmak üzere beş hafta arka arkaya ziyafete konmuştu.

Ali Naci mülakatı üç günde yayınlanacak şekilde kaleme aldı. Edebi cümlelerle süsledi, püsledi. Hüsnü Şermi beye verdi. Ertesi gün mülakat yayınlanmıştı, ama üç günlük olacak diye hesapladığı konuşma 1 güne indirilmiş.. sütun üzerinden birinci sahifede verilmekle beraber, özenerek seçip kullandığı kelimeler, süslü cümleler çıkarılmış yazı basit bir hale getirilmişti.

Hüsnü Şermi bey yazı çıktıktan sonra Ali Naci yi karşısına almış.. gazete makalesinin dergi yazısı olmadığını, süslü kelimelerle şişirilmiş bir gazete okuyucusunu sıkacağını ve okunmayacağını, her satırın gazetede işgal ettiği yerin bir önemi olduğunu, ne kadar basit yazılırsa halkın o derece rahat okuyup anlayacağını anlatmış ve kendisine örnek olarak kendi yazdığı yazıdan göstererek mükemmel bir gazetecilik dersi vermişti. Gazetesine yeni aldığı bu yenilerin bu tutumuna kırılmamalarını , bunun gazetecilik icabı olduğunu anlatırdı.

Bu arada askere alınıp Bağdad a gidiyor. Ve lisan bildiği için Von der Goltz paşanın karargahına tayin ediliyor.

Ali Naci zaif nahif bir İstanbul çocuğu idi. O zamanın yolsuz, teşkilatsız Bağdad yolculuğunda epiyce hastalanmıştı. Bağdada varınca hemen hastahaneye yatırıldı. Burada ciddi bir tedavi ile ancak 6 ayda kendisine gelebildi. 6 aylık bir

ayflama
var

hastalıktan sonra o kadar zaif ve halsiz düşmüşdüki alıkonulması hayatına mal ola bilirdi. Askeri makamlar kendisini İstanbula iade etti.

Ali Naciyi kağıt ve kadro sıkıntısı yüzünden tasvire almak mümkün olmadı . İkdam gazetesinin ise tecrübeli bir elemana ihtiyacı vardı .İkdam yazı işleri müdürü oldu. Burada ne istediği gibi gazetecilik yapmak, nede yenilikler ileri sürmek, hatta Tasvir-i efkarda yapılanları bile taklid ettirmek mümkün değildi. Gazete sahipsizdi. Ahmet Cevdet İsviçrede oturuyor, aylıkla tutulmuş kimseler İkdamı gazete gibi değil Kar etmek hiç değilse zarar etmemek düşüncesiyle bir ticaret hane olarak görüyorlardı. Ali Naci suya sabuna dokunmadan gazeteyi idare ediyordu. Bir gün gazetenin birinci sahifesine ne kendi tertibini bozarak para karşılığı alınmış bir ilanının basılması olacak şey değildi. O günlerin gazetecilik geleneğine aykırı bu marifeti doğrudan doğruya idare müdürü yapmıştı. Mazeret ortada idi." Para verdiler, gazetenin paraya ihtiyacı var" denildi. Ali Naci için yapılacak tek bir şey kalıyordu. Çekip gitmek. O da kalemini kağıdını topladığı gibi kapıyı vurup çekip gitti.

Bu sırada Tasvir-i efkar örfi idare tarafından kapatılmış, kadrosundan ayrılanlar olmuştu. Gazete çıkarken boşalan yere hemen bu kıymetli elemanını davet etti. Bu sefer gazetenin adı Tesvi-i efkar olmuştu. Bu sırada Ahmet Emin Yalman ile Mehmet Asım Us bir araya gelip yeni bir gazete kurma teşebbüsüne girmişler. Abdülhamit devrinde kapatılan Kemal paşa zade lastik Said diye ma'ruf Said beyin gazetesinin adını alarak Vakıf gazetesi kurmuşlardı. Kiraladıkları bir matbaada mütevazı bir kadro ile işe başlıyan Vakıf, büyük gazeteler yanında ikinci sıra gazeteler arasında olsun yerleşmeye çalışıyordu. Tarih 22-10-1917 dir. Ahmet Emin ile Asım us beyler Ali Nacinin yıllardan beri gazetecilik arka-

daşlarıdır. Ali Naciyi gazetelerine almak için çok ısrar etmişlensede adının okunan bir gazetede görülmesini istemek gibi tabii arzusu neticesi kendisini tasvir-i efkardan koparamadılar.

Bu sırada Ali Nacinin ablası evlendirilmiştir. Bu evlenmeden sonra sıra Ali Naciye gelmiş ama o memleketin karışık ortamında iken, birde henüz aradığını bulamamış iken evlenmeye niyetinin olmadığını arkadaşlarına söylemiştir.

Harbin başından beri gazeteler şiddetli bir sansöre tabi'di. Askeri hükümet cephelerde uğranılan felaketlerin gazetelerde yazılmasını yasaklıyor, sadece bir zafer kazanılması halinde bunlar gazete sütunlarında yer alabiliyordu. Halk gerçekleri kulaktan kulağa fısıltı gazetesi ile öğreniyordu. Her yerde uğranılan mağlubiyetlerden sonra 1918 de bir mucizenin bile devleti çöküntüden kurtaramıyacağı anlaşılınca, hükümet sansörü kaldırmaya karar verdi. Gazetecileri topladı ve " "endi kendinize yazılarınızı sansör ediniz. memleketin yüksek menfaatleri ortadadır. Neyin yazılacağını neyin yazılmayacağını siz takdir edersiniz. Askeri haberleri de askeri kumandanlığın fikrini alıp yayında bulununuz." dedikten sonra sansör kalktı. 12-6-1917 .

Sansörün kalkmasından yararlanan Tesvir-i efkar bütün halkın el aman çektiği şeker meselesini, vagon yolsuzluğu sui-istimallerini , rüşvetleri ele almak istiyor. Fakat belaya uğramadan bu işi ortaya atabilmek için fırsat kolluyordu.

Beklenen fırsat gazetenin ayacağına geldi. Yaptığı büyük yolsuzlukları meydana çıkan Ayıntap ittihad Terakki meb'usu Fazıl beydi. Olayı iase heyetinin teftiş kurulu meydana çıkarmış görünüyordu. Ama işin iç yüzü başka idi. Memleketin bütün demir yolu ve deniz yolu nakliyatıyla askeri levazım ve iase işleri başında İsmail Hakkı paşa bulunuyordu.

Bütün yolsuzluklar İsmail Hakkı paşadan kaynaklanıyordu.

kendisi Enver, Talat , Cemal paşa üçlüsünün himayesinde olduğu halde halkın diline düşen bu paşanın yolsuzluklarını Meb'us Kara Kemal meclise aksettirmiş ve bir iaşe nezareti kurulması kararını çıkartmaya muvaffak oluşturdu. Bir de iaşe yolsuzluklarını araştıran komisyonu kurulmuştu. Kara Kemal ortada gözükmeyen şeker vurgunu yolsuzluğunu ihbar etmiş ve adamları ile el altından İstanbul basınına kulağına ulaştırmışlardı. Fakat ne hazindirki gazeteler, başlarına iş gelir korkusu ile bu haberi yayınlamamışlardı. İki gazete istisnasıyla : Sabah, ve Tasvi-i efkar . Sabah pek kısa vermiş ve kesmişti. Tasvir-i efkar ise her zamanki atılganlığı ile meseleye sarılmıştı. Bu sui istimal işiyle Velid bey bizzat uğraşıyor, yapılacak araştırmaları, hazırlanacak yazıları da en çok güvendiği, tehditlerden korkmayacak , para ile susturulamıyacak cesur elemanı Ali Naciye havale etmiş bulunuyordu. İlk yazı birinci sahifede up uzun bir yazı ve sui istimal yapan Ayıntap meb'usu Fazıl beyin resmini de koyarak "mühim bir şeker meselesi, bir meb'us aleyhine takibat-i kanuniye icrası" başlıkları ile verilmişti. Fazıl bey iaşe müdürlüğünden Ayıntap vilayetine götürüp halka dağıtmak üzere kilosu 15 guruştan 70 ton şeker almıştı. Ve Ayıntap da yol masrafı, tüccar karı %20 hesabiyle 18 guruşa orada satacağını taahüt etmişti. Fakat orada ihtiyacı olan halkı düşünmeden bu) vagon şekeri İstanbulda satmıştı? Elde ettiği kazançtan 7000 lirasını seçim bölgesi hayır işlerinde kullanılmak üzere teberrü etmişti. Bu günkü rayici ile 23 milyon lira tutuyor. Tahsis yerinden başka bir yerde satılması vaki' ciddi ikazlar üzerine usülsüz görülerek tahkikat açılınca 7000 lira karın gülünç olduğu görülünce resmen tahkikat açılmıştı. Gazete bu haberin altına şu mutalaayı ekliyordu " 7 vagon şekerde 7000 lira kar pek azdır. 7 vagonda 70000 kilo şeker vardır. Beher kilo şeker

Fazıl beye iase fiatiyle azami 15 guruşa malolmuştur. bir kilo şeker ise, piyasada en ucuz zamanında 100 guruştan aşağı satılmamıştır. Fakat bu şeker fiatı da çok çabuk yükseldiğinden Fazıl bey, ortalama olarak kilo başına bir liralık kar temin ettiği hesaplansa 7 vagon şeker tam 70000 (bugün 230 milyon lira) lira safi kar bırakması gerekir."

gazete ilave ediyordu ?

" Halkın nefretini çeken bu şeker işlerine bir meb'usun da karışmış olması büsbütün üzücüdür. Fazıl beyin yapılmakta olan takibat neticesinde kendisini temize çıkarmasını , ve millet vekilleri namının bu suretle şaibeden masun kalmasını temenni ederiz. diye yazıyordu.

Tasvir-i efkarın bu haberi bomba tesiri yaptı. İttihad ve Terakki merkezi karıştı. Sui istimallerle üzgün meb'uslar ve ileri gelen ittihadcılar idare dizginlerini ellerinde tutanlara yüklendiler.

Halk şeker kara borsasının kepezeliğinin üstünü örten koskoca örtünün ucundan da olsa bir azıcık aralanmış olmasından büyük memnunluk duydu. O günkü Tasvir-i efkar bir anda piyasada tükendi. Bir takım açık gözler gazeteyi üç misli fiyatına kira ile okuturken bir kısmı da bir liraya kadar kara borsada sattılar . Ali Naci, ertesi gün için meselenin devamını hazırlamıştı. Fakat önüne gazetenin baş muharriri ortağı Yunus Nadi bey engeli çıktı. Kendisi İttihad terakki-nin hem meb'usu hem de idare hey'eti üyesi idi. Topal İsmail Hakkı paşanın yakın dostu, Kara Kemal bey de hasmı idi. Yunus Nadiyi İsmail Hakkı paşa ve parti ileri gelenleri tazyik altına aldılar. Yunus Nadi ertesi günkü nüshaya girecek yazısını Ali Naciyi çağırarak durdurdu. O günkü 23 temmuz Tasvir-i efkarında şeker meselesine aid haber arayan okurlar gazetede tek bir kelime bulamayınca gazeteye baş vurdular.

Talha Ve Velid beyler bir tarafta Yunus Nadi bir tarafta bir birlerine girmişlerdi. Yunus Nadi gazete neşriyatına devam ederse hükümetin gazeteyi kapatabileceğininileri sürüyor, Velid ve Talha beylerde " bu güne kadar en az 10 defa kapandık. Tekrar kapatılırsa bunun yaratacağı tepkiyi hükümet düşünsün..." diyorlardı. 23 temmuz nushasında bir yazı çıkmayınca parti erkanı rahat bir nefes almıştı. Ancak parti ileri gelenlerinin bu sevinci çok sürmedi. Velid bey yazı işlerini eline almış, o gece matbaada kalmış, 24 temmuz nüshasını Ali Naci ile beraber tertip etmiş, şeker meselesini büsbütün büyüterek iase meclisi tahkikat komisyonu meb'uslarının da resimlerini basarak birinci sahifenin ortasına yazıp yukardan aşağı yerleştirmişti. İlk günkü neşriyatta " millet vekilleri namının şaibeden kurtulması" temennisi bir çok meb'usu harekete geçirmiş, bu arada Mithat Paşanın oğlu Divniye meb'usu Ali Haydar bey mesele ile ilgili yazdığı bir mektubu bizzat gazeteye getirip vermişti. Velid ve Ali Naci beyler de bu mektubu şeker sui istimali meselesinin orta yerine : " Bir meb'usun ifşaatı ve ithamat" başlığı ile yerleştirmişlerdi.

Ahali, açlıktan ölmüş , milli istiklal ayaklar altına alınmış, bunların hiç birinin önemi yok. Kara borsacıları meşgul eden cihet milletin kanından, boğazından ve etinden zengin olmaktı. Harbin başından beri ne yaptınız? diye meb'uslara çatıyor ve bir hafta önce İzmir giden 15 vagon hakkında sui istimali bildiriyor. 980 milyon lirayı cebine indiren nüfuzlu sahtekarı kara borsacılıktan tutuklanıp kanuna çarptırılmasını istiyordu. O gün Ali Naci 8000 nüsha basan rotatifin başında izdiham halinde birikmiş müvezzilere gazete yetiştirenlere yardım ediyordu. Böylece Tasvir 7000 nüsha ile baskı rekoru kırmıştı. Yunus Nadi bu yazı üzerine müşkül durumda kalmıştı. Bir yandan parti bir yandan İsmail

Hakkı paşanın tazyiki altında idi. Darbe bir yandan muhtekir-
lere indiriliyor, ama asıl yumruk ve şamarlar ittihad ve
terakki ileri gelenlerinin yüzlerinde patlıyordu. Yunus Nadi-
nin baş muharriri bulunduğu aynı zamanda ortak olduğu bu
gazetede ve piyasada yalnızca bu gazetede bu yayının yapıl-
ması parti disiplini bakımından caiz görülüyordu. Oysa
Velid bey yanında Ali Naci ile yazı işlerini fi'len işgal
etmiş, kontrolünden geçmeden hiç bir yazının gazeteye girme-
sine imkan vermez olmuştu. Makine dairesinde Yunus Nadi beyin
fi'len yapabileceği her hangi bir teşebbüse karşı tertibat
alınmıştı. Nihayet gazeteyi kalben düşünen fakat partiye
uymayı zaruri gören Yunus Nadi ebüzziya kardeşlere bir
ihtarname çekti. Müştereken verilecek kararlar doğrultusunda
yayın yürütülmezse ortaklık ve baş yazarlıktan ayrılacaktı.
Bu ihtarname 26 temmuzda Ebüzziya kardeşlere verildi. Aynı
gün gazetede ise yine birinci sahifede şeker meselesi yayını
şiddetle devam ediyordu. Ali Haydar beyin mektubu adli makam-
ları harekete geçirmiş ve savcılık tahkikat açmıştı. Gazete
o gün çamur gibi çıkan bozuk ekmek meselesini de yazmaya
başlamıştı. Ali Naci nerede ise sevincinden uçacaktı. Gecele-
ri bile uyumuyor, bir iki saatlik istirahatle yetiniyor, şeker
sui istimali ve diğer kara borsa olayları için durmadan sağa
sola koşup belge ve bilgi topluyor, bunları dosyalıyor ,
haftalarca sürecek yayına malzeme hazırlıyordu. Onun bu
gayretini takdirle karşılayan Talha bey kendisine 20 alıtın
ikramiye de verdi. 27 temmuz çıkan Tasvirde ikinci ve sonun-
cu sahifeyi şeker meselesi kaplıyordu. Sonunda Ali Nacinin
kaleminden çıkmış bir röportaj yer alıyordu. Bunda "Almanya-
dan gelen şeker, sahiplerine en çok beş guruşa mal olmuşken
piyasada 200 guruşu bulmuş, çok defa 400 guruşa (1980 rayici
ile 10100 lira) satılmıştır. Bu şeker kara borsasında

kimlerin bedava milyonlar kazandığını bize kim izah edecek?
Şeker , çocukların, hastaların ,ihtiyarların, zaif kimse-
lerin zaruri ihtiyacıdır. Oysa şeker ihtikarı özellikle bu
biçarelerin ölümü ve canı bahasına yapılmıştır. Fazıl bey
ve arkadaşları yerlerde sürünen sefaleti eğilip görmemiş-
lerdir. ~~Rız~~ Bu yüzden biz gazeteciler memleketin geleceği
için bunları yazmak mecburiyetindeyiz." ve IO Kuruşluk
uzatarak torunu için şeker istiyen gün görmüş, tertemiz
haliyle yaşlı büyük anneye bir rum bakkalın "IO guruşa şeker
olurmu?" diye bağıırıp 4 dane şekeri verdiğini birisinin
kendi ikramı olduğunu etraftan çekinerek söylüyordu. Bu
muamele yüreğimizi parçaladı."valde şekeri ne yapacaksın ?"
diye sorunca " oğlum şehid oldu, bir yavrucağı kaldı. kaç
gündür hasta mahallebi yapacağım şeker bulamıyorum" cevabını
verdi. Annesini ,eşini, küçük yavrusunu yetim birakan yüzba-
şı kim bilir hangi cephede şehid oluyor.Geride kalan aile
zaruri ihtiyaçları için varlığını tüketiyor. Nihayet küçük
yavru hasta düşüyor, ona hekim, ilaç , süt , mahallebi lazım
yavrucak şekersiz süt içmiyor.Büyük anne tedarik ede bildiği
IO guruşla ciğer paresinin karnını doyurmak, feryadını sus-
turmak için sokağa çıkıyor. Hangi bakkala baş vursa " şeker
400 guruş" cevabını alıyor.Nihayet belki verirler diye büyük
bir bakkala giriyor. Orada benim şahit olduğum ağır muamele-
ye ma'ruz kalıyor. Şu durumun şeker ticareti yapanların
üzerinde ne tesiri olur bilmiyoruz ? şüphesiz oküçük yavru
gıdasız kalarak kısa zamanda ölüp gitmiştir.Annesi ve büyük
annesi belki son nefeslerini teslim etmek üzereler. Şehit
yüzbaşı ailesinin bu sefaletine arş-ı aladan şahit oldukça
bize lanet yağdıracaktır. Milli ticaret ve ekonomik gelişme
adı altında belirli ve mahdut bir kaç şahsa para kazandırma-
nın önünü alacak yollara baş vurmamız lazım değilmi ?

Hele meb'usun vazifesi ,nufuzu ile iaşeden I6 guruşa aldığı

şekeri götürüp yahudiye 90 guruşa satmakmıdır ? hamaliye kantar farkı, fire , sermayenin faizi gibi sözler süte hasret şehit yavrusunu kurtardımı ? bu olay bildiğimiz faciaların %I i bile değildir. Kulağımıza gelmeyen nice sefaletler var. İşte neşriyatımıza sebep bunlardır. Kimseyi teşhir etmek, dedi kodu hatır ve hayalimizden geçmez. Fakat zaman latife edilecek hasis hesaplar arkasından koşulacak zaman değildir. Bu ihtikarı ortaya çıkarıp tedavi çaresini bulmaktır. Bunun için başta hükümet, büyük , küçük , günahlı günahsız hepimiz el ele verip çalışmak mecburiyetindeyiz. Başka türlü harekete imkan yoktur."

Ali Naci nin bu yazısı üzerine gazete sansörün kalkmasından istifade ile ittihat terakki ileri gelenleri himayesinde 4 yıldır süre gelen fakat sansör yüzünden bir kelimesi bile yazılamayan kara borsanın, ihtikarın , yolsuzluk ve hırsızlıkların yazılmaya başlamasından telaşa düşmüş zaten mağlubiyetin sorumlusu olan bu kimseler hayatlarını da yitirmek endişesine kapılmışlardı. Gazeteyi susturmak lazımdı. Tasvirin bu sayısı büyük yankılar uyandırdı. 28 temmuz da Yunus Nadi baş makalesini yollamış , gazetenin baş muharriri olduğu halde bu yayına ait bir kelime bile yazmamıştı. Bu da okuyucuların gözünden kaçmıyor, kendisi mazur görülüyor , ayıplanıyordu. 28 temmuz gazetesinde iâşe nezaretinin kurulduğu, başına Kara Kemal beyin getirileceği ve meclis iâşe komisyonunun, Ali Haydar ve Mithat beyle diğer bazı kimseleri dinlemek üzere davet ettiğini bildiriyordu. O gün öğleye doğru Tasvir-i efkar gazetesi çekindiği belaya uğradı. Hükümetten gelen bir tebliğ Tesvir-i efkarın süresiz olarak kapatıldığını bildiriyordu. Akşam üzeri de noterlikten gelen bir ihtarla Yunus Nadi tesvir-i efkarın ortaklığından ayrıldığını ve ortaklık hesaplarının tasfiyesine geçilmesini istiyordu.

Gazetenin kapatılmasından Ebüzziya kardeşlerden fazla Ali Naci üzölmüştü.. o Talha beyi değil Talha bey onu teselli ediyordu ?

Ali Naci tam istediği gibi gazetecilik edebileceği bir meselede bir çok belge toplamıştı. Yalnız şeker değil, ekmeğ, odun, vagon sui-istimalleri üzerinde de yayınları hazırlamıştı. Ama işte elinden kağıt kalem alınmış oluyordu. Tasvir-i efkar kapatılmış ama mesele de alıp yürümüştü. İttihad terakki mebuslarının çoğu " merkez-i umumi" ye yükleniyor, bu rezaletlere son verilmesini istiyordu. Gazetenin kapatılma kararı verilirken aynı zamanda İsmail hakkı paşanın askeri levazım başkanlığından gitmesine karar veriliyordu. Bu karar ertesi günü resmen açıklandı. İsmail Hakkı paşanın üzerinde bulunan başka vazifeler yine kendisinde bırakıldığı gibi levazım reisliği yerine harbiye nezareti müsteşarlığına tayin olunuyordu. Bir takım hoşa gitmiyecek açıklamalarda bulunur, baskı altında kimlere ne menfaat sağladığını açıklar korkusu ile onu kırmaktan çekiniyorlardı. Göz boyama kabilinden kendisinin yıllardır muavinliğini yapmış bulunan Miralay Mustafa Nuri bey askeri levazım başkanlığına getiriliyordu. Esasda bir şey değişmiyordu. Tesvir-i efkarın kapanması diğer gazeteleri ürküttüğü için hiç biri şeker meselesine değinmek cesaretini gösteremiyordu. Tesvir-i efkarın kapanmasını fırsat bilen Ahmet Emin Yalman ve Mehmet Asım Üs gazetelerine canlılık verecek Ali Naciyi ısrarla yazı işleri müdürlüğüne davet ettiler. Ali Naci iki gün tereddüt etti. Nihayet bir şart koştı : " gelirim ama , tasvirde başladığım şeker yolsuzluğu ve diğer yolsuzlukları yazmamız şartıyla." Ahmet Emin Ve Asım Us bir gün düşündüler Bu yayını yapmak tehlikeli idi. Tasvir bu yüzden kapatılmıştı ama bu kapatılış parti içinde pek ağır tenkidler yapılmasına ve merkez-i umumide ağır tartışmalara yol açmıştı. Bu hava

içinde yeniden neşriyat yapacak bir gazeteyi kapatmayı pek göze alamazlardı. Diğer taraftan ittihad terakki merkezi , bu sui istimallerle mücadele için "iaşe nezareti" ihdas edilmiş başına da Kara Kemal beyi getirmişti. Kara Kemal bey tasvirin neşriyatını tasvip etmiş, Ali Naci ye de bir çok bilgi ve belge vermişti. Ahmet Emin tehlikeyi göze almak taraftarı idi. Asım bey ise çok temkinli davranmak istiyordu. Ama Vakit gazetesi bir türlü yürümüyor, yerinde sayıyor ve bu gidişle kapanması mukadder görünüyordu. Haksatışsızlıktan kapanmış ,ha hükümet tarafından kapatılmış, ikisi de aynı kapıya çıkacaktı.Ama bir de yayına rağmen kapatılmazsa gazete başını alıp giderdi. Tasvirin şeker meselesini yazdığı nüshaları kara borsada satılıp tirajın 70000 e çıktığını görmüşlerdi. Kararlarını verdiler, Ali Nacinin şartını kabul ettiler. 2 ağustos 1918 de Ali Naci işe başladı 5 ağustos günü de şeker meselesini birinci sahifede büyük başlıklarla ortaya attı. Burada Fazıl beyin şeker meselesini değil hakkında tahkikat açılan 14 vagon şeker meselesini ele almakla yayına başladı. Sahte düzenlerle Istanbula getirilen 14 vagon şekere gümrük el koymuş fakat nüfuzlu kimseler şekerleri yine uydurma bir belge ile gümrükten çekmişlerdi.

O sırada, meb'usan meclisinde kurulmuş bulunan iaşe işlerini tahkik komisyonu başına doğruluğu ile tanılan Fethi Okyar bey getirilmişti. Bu durum muhalefet yapan ve ateş püsküren meb'usları bir az tatmin etmişti. Ali Naci Vakitde başlayacağı ve sürdüreceği yayınların akıbetini anlaya bilmek için Fethi beyle uzun bir mülakat yaparak şeker ve vagon meselesi hakkında ilk yazısı 5 ağustos 1918 günü nüshasında çıktı. Çift sütun üzerine birinci sahifede çıkan yazı itina ile ve kırıcı olmayan bir ifade taşıyan cümlelerle kaleme alınmıştı.

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2576

azıda Fazıl beyin şeker sui istimali değil ,Ali Haydar ve Mithat beylerin ortaya çıkardığı, sahte belgelerle memlekete sokulmuş olan 14 vagon şeker meselesiyle başlanıyordu. Ali Naci nin Vakit gazetesinde yazdığı bu ilk makaleyi aynen veriyoruz.

1909
17
1910

1910 - 1909 درک بیلند 20-10-1909 ده . علمار ابراهیمی

علمای نامی ۱۵ تا چندین عطف برای لیس ...

1917
1896
22

تورک ره کی بیلند کوره ادونا ا ادونا (اوی نامی آلی اخیلف)

فرزنده الله مکتب ...

افندی اولاد علمای نامی ...

تورک ره ادونا ...

کوره یوز ...

یاسینه مراحل ...

1912 - 1911 درک بیلند ...

ساده ایی ...

کوسره ...

والفاد ...

بوسیل علمای نامی آدی آلبور ...

ان بقیه حیف / آرقاشی ...

شاه خالد قهری ...

برین لاجه ...

آبچیدر ...

شاه قهری علمای نامی ده راه ...

مطبوعات ...

عالمده ...

برباب ...

ایله ...

توضیح ...

استغنی ...

برادقوچی ...

لازم ...

بیلند ...

خاله قوی از راه جوی ده بواقعا ندیده لاریزانا سید به کله رندی . از جمله ده
عقله سرانیک ادره او جمله ادره جی ادری . ایله مودی « اولور و هم »
صافی صابینه باینه بندی .

خاله قوی نه لاریزانا بونیزه موره . بابیت کله کله کله موده بی
عقله بر و سید با سوزیکه ادریله ده عقله زانک لورکیت صفا موده
بولانه Emin Bulend - Tahsin Kahid - Müfit Katiç کی شاعر
و بازار ده جی درکی صفا موده گوروند با سوزیکه .

رباب بولیم او دورن . بیله عقله زانک بازار دشار درکی خانی
آلیکه ، هسلین چهارتی آری . مود ویا تر ده نه مگر بی رباب
بولانه با سوزیکه .

البه علی ناهی نه اسم ده باجه یلمسه داریات موره موده ایله
دفعه مکتب آردانی هقی نه بولدرکی . بولدرکی « نه بولدرکی »
مندی علی ناهی بی اتحافی ایله باینه من ادره نه گوروندی .

ادبیات صفا موده قلم ادبیاتو ایچیه فرجه موده بو آتیه کنی درکی
صفا موده اسمک کورطه قره کیرمه کاخی کندی . ادریله قره کیرمه
ادانه قدر با سوزیکه کوردر موده حکمه نه ادعلی ناهی کندی ادریله
اسمک آرایه با سوزیکه باب اولیه اولور آتیه قدر . ردها کندی .

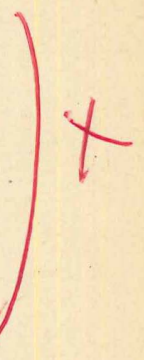
علی ناهی ایضاً ایله لاریزانا باب ده « شفق » اسمک مفری
صفا موده ایله ایله ایله با سوزیکه مودا قیده بی هقی افاده
ایچیه بو هقی آتیه ایضاً ایله ده هقی ای زاده هقی

علم ادره مکتب
آردانی

ایچیه بو هقی آتیه ایضاً ایله ده هقی ای زاده هقی
قوروشور . ادره ده اکرم بی هقی ایضاً ایله ایچیه ایچیه زاده « هقی ایچیه زاده »
یعنی قدری قوروشور ایچیه ایضاً ایله ایچیه ایچیه زاده هقی ایچیه زاده

علی قلی اولدریک ایچیه « علی قلی زاده » ایضاً ایله ایچیه ایچیه زاده هقی ایچیه زاده
با بایت « همدانه » ایچیه ایچیه زاده همدانی زاده Hemedani zade
لقبی (اوزمانیت طاقما آری بو محله - mahles) ایچیه

هووی آری قانونی حقوق درم زاده حکم منک قولی است
 قانوناً با صانع اینجهیم قدر با ایندلیغ بوقود انکرده و مقالم کرده
 بومحله قولی است. هر آری قانونی این ده کیدلیست
 عدیه اسرارلوسی و بوقود آرقدا ستریم جانده سولیمه ، و لته ده جانی
 حقیقه صاهید اولمنده و قاراجانه « ی کیمه » رسماً ده هووی آری

آلمند
 علموناهی اینده مدنی با ایندلیغده از جوریم نیه عی در کیده ایست تر
 یازین نر اتمیر ۱۸ لایشه برادتا اول قول طبع منک ادرت در ده
 رقموز لیونه قلیده درم رسده اولده بوقیم ده ده مهسک آری رقیق
 بوقدر (X) صغیف ۱۲

بر یازینده هرکه علموناهی عقایم ده ده می یابور . نمی در کیده ، آرق
 آرقده عقاید بود اوزده عقایم ، قدر اوقول عقایم سید . ایندلیغده فارسی
 طالع و مقادی درم بر آدوم نورکات ادرتله قوت و آتیه کله
 قادی و طبع ، قابله هر اتمه قایلیم هر لایمه بر آرم کوی کله رقیق
 قلم آلمند . آرم « لایقیت حقیقه » ی لایمه در کوی ده بری
 « بورد عقایدی » باشکده آلمنده با ایندلیغده .

۱۹۰۸ ده مشروطیت و خیریت این کیده قلم صاهید بیلیمده دروت قوت
 در کیمینده طوبیانه امک ارباب جدید عهد خیر آتی « Feer-i aticiler »
 طوبیانه اینده اینه در اوزرینه قوردلی اربابیت تقصیر لردی اوزرینه
 سولیمده باشکده کتخ قلمده « هرولوف آرامنده یعقوب قوری »
 حباب قراب الدنه قراب الدنه سلیمان بر لوفده صلاح الدنه ...
 کیمه عی در کوی اتمینه بر لوفده تا سید ارباب مویضه دقت و اولک اینه
 تقصیر اینده قاسم قاسم اتمام و مدفکر با بیلورری . علموناهی ده بر
 « کتخ قلمده » هرولوف طرف هرولوف و خیر آتی « هرولوف

فارسى لجهه كړي . رباب ده « هکته اړي » ستوي ادلاډ و دريکيښت
يا ښه مقالې صايبانه پرده برآلاډ برياري لا عجمه هوانه مقالې

اړي .
يازي کوزه له قلم آندويي قد . هرک دره منطقي بماند غرنه جي ايلويډ
يازي لري . لوي رباب يازي ايلوي ده تقدير د زاهان نه جي صايبانه ، علي ناهي
نک عاقلانين مقالې ي ٦٦ جي تکراره مراده بديکاري عباړه لري درکي ده

په هيوه اچيده اعلامه اچيدي .
بويازي ، يا ښه کي بوکونه اربيات محبطين اولدين قد يا صبه علامه
لوي باب عالي يوقونه کښي چاپخانه ، کښي اوږدوږدي رقلمري هکده يازي
اولند . بويازي ، اسم د وېلې صايبانه بوکونه قومي قلم صايب اولدين ، نه دريکيښت

سياه ، رحمت اسم يا صبه کچه لره يوکلنخله هکښين ، ايلاندي کړه قلمري
دورا دورا سويلي سياه ، يا اړي صايب بوکونه اولديډي ده کوز
اورا ماته بزمي هکده بوچه اولديډي کومره ن بويازي اولند .
سقيده و هوم ايتي شهاب الدين سلیمان اې کښي ما يا صبه برون ، سيلارنه

په اربيات علامه اسمي د پورچه ، ملاي ما زوي بويازي اړي . هانديډي و پرده
په دورينه کي اړي ، يا ښه اولديډي هکله د ايتون اربيات تاريخي مددگار
تپه ايتي بويازي خوار کوي ، په پلري فرانسه يله بديډون اوږد يا صبه هکته

عزت ملي دوزيم ، تروت خنده هکله مقالې لري کښي طابقي قومي اسمي اړي .
په يا ښه هکله اړان کي دورته طابقي قومي اسمي اړي .
بوکون عجمي اربيات تاريخي او قولونه هکله قلمچ ده گڼلوي کښي « اربيات هکده »

« خراقي » « کښي قلم » هرولندي د پورچه قلم اويا صبه لاندې غاږ اولند
اعلامه ايتيډه هکله اصل اولانما صايب اولندې بيا ، عجمي هکله قد قلمري
يا اړان ايتيډه اچيده اربياتمه هکته اچيد ، بوکونه اربيات اولندې اړي «
اوه ملي رولري اولند . بوکونه قومي قلم « خراقي » اربيات بوکونه اړي «
« کښي قلم » هرولندي آسته ، اوږده لره کښي قومي قلم يا صبه هکله ايتيډه
اعلان مالک د هکله .

آنچه علی‌ناهی در باب ده باینده یعنی « فخرآئی » چهارم بر آنست که آنقدر تنقید
 هم بود که بگوید نه در این علمای منزه از آنست که در آنست که هم در باری مدتی را در
 قلمرو هر یک وجه قیمت و تقصیری ، آنکه نسبت دریند بود و در
 ادبیات قویست . علی‌ناهی هم در زاده ی ، باب «الشیخ اله آووم صیغار
 «علی‌ناهی» بی پایه بویاری می ، عینی زحمانه آری بر کتب نیزه ای ده طایفه
 آنچه عیناً و بیوز . (XX) صحت ۲۰٪

بویاری رفته از قول خود از درین دور باینده مهم در باب باری
 بازده ۱۹ با آنکه عطف بر این است آید که بفرموده بر دلایلی در
 او در آن بر اینست که در این صفتش قلمند صیغار و در آن ادبیات محلیه
 بر اینست که بویاری ، بیای اولاده در آن عیناً در آنست
 صیغه رفته ایله بیله نه در هم قوی بر کولتوره صیغار اولقدری کوسرایی کی ، اصلوب
 منظم ، تنقید و همی مشد و صیغه فوقاً همی صیغه اولقدری بر کولتوره
 بر اینست که بویاری قلمند بویاری بیوقوف صیغار همی
 تقدیری او قول کرده بر اینست .

از درین رفته در در هم اینست که در ، بویاری همی در
 علی‌ناهی در باینده ایست آری ای بویاری آینه کجی بر بیله طرفه
 او در نه در ایله ایله اولدری و آندری ، تنقید ، تحلیل باینده ، عیناً
 و در ادبیات قیاسه نه قدر راها با سببی و بارادینه اولدری کوسرایی
 علی‌ناهی بویاری اینست که در ، شهاب الیه صیغار بیله نامی آنکه
 « فخرآئی » چهارم بر اینست (باب ۲) در او همی (باب ۲) بویاری
 او دره اولدری و بر اینست ایست بویاری صیغار قوی ، منطقه آندری

علی‌ناهی نه بویاری تنقیدی از درین « فخرآئی » چهارم « لایق قلمند » بویاری
 منویری و در او همی آینه کی بناقده بویاری عیناً . از اینست که در قیاساً او در
 بر منطقه ادبیات آندری « فخرآئی » خود باینست آقا و بویاری ، از اینست که در قیاساً او در
 طوایف ، قیاساً در اولاده او دره باینست باینست ده ، همی ایله همی
 راها ای آید ایست معانی و بویاری . و بویاری « فخرآئی » همی ایله همی
 همی در ایله در ایست بویاری دره قدر کوسرایی

کتابخانه قلمرو ... هولوگراف قاسم ...
 البته که «خجائی» هولوگراف دانستند علی ناهی نه بوعقار بی لکلی. اما بویازی
 صاحبم بر قلم را با نام ... بر دیوارک آنها مکنند برینک او بیاتیماسی روی او نیامده
 بویازی مکتب دو در نیک قابانما شده بویوک قاسمینی اولمده
 بویازی علی ناهی نه همانده رونوم نقاشی اولمده اری «عمره جلیک»
 دیده هر چه لطای فقط اولسته ده نوروچی، سیراشی، زهدکی هر کله بقلاعتده
 علی ناهی هکای، مقر، نردنه زیاده تنقید و تحلیلی، کورونگی رسمیل
 اینلمه و آندری ی، کندی یازارکینه، قلم قدرتمده اها آونونه بویورده
 بونده ده یا قلمبوردی - بویاره «باب» ده برینتارو تنقیدی ده خبری
 لایدی، بونده ده هکای یا شایبی اولدی - یا یا شده کی کورونگی هکده نوردک
 اکتی بر یا شاری اولبوردی - او عیره ده حسیه ناهد دشراب الیه سلیمان
 کوسم سلطه اسمای ادیح برده ده بر تاریخی بی بی باز مکرده «واریح»
 تیارومنده هکده قومده و بی بی هر چه تقصیر قازانمده علی ناهی بوی بی بی
 یازارکرده بی بی بودی آرداشی حسیه ناهد، زکری یازی یازرین «باب» ک
 یا ده یازی شهاب الیه سلیمان اولدین جمله، تماما ادره کیف قالماشی بیلده
 برین اولدین، عدمه ایله هکای برین بدخ ایدین، دکنیه هکای آقصاد طرکری ده
 بلدی رنج بریده، اطولک بر تنقید لایلی یازمه بونقه ده بومامده نه دره

حقیقه 28/2

لا شایبی اولبیلده هکای کوسم هکدی - یازمکرده یازرینده یازمکرده و بویورده
 علی ناهی نه بویوک تنقید یازرینده یازمکرده یازمکرده و بویورده
 علی ناهی باب ده ماره مقر، نردنه هکای، تنقید یازمکرده یازمکرده
 مملکت کولتوری ایله ایلیکی کونکره آلیکده اوز بایزده کورونگی
 کجلیک زهولیه هکای عرف شودیا بر دهرلرک یایی نه یا قازانمده هر صیده
 یازمکرده کتایبر، کتا مجتهد واردی - علی ناهی باب ک بوهولرکره
 «قوندا حیدر» ده هکاب ایرون هر چه برنده برده مقاله یازمکرده بومقاله
 راها یا یا شده ایله مملکت عمومی کولتور مسئله لری نظر برنده بر آفلا بیلده
 اللدینی کوسمک باقیمنده عینا آلبورده -

حقیقه 28/4

عظمتی برای ملت ما تنظیم کرده - علی نایب اسکن در دوره گذشت
 عیره کرده کی قائم او بنام مرتضی و همی ادبی بر مفاصله کی غرض هیلله جمله در
 عبدالحمد استبداد و بر سر این بظهورت افزوده قانعیت بر این بر هیوه غرض
 و در کی استخوان بیایه من دولت بر سر او که حکم هرگز لای علی لغز شده
 آلاوه غرض و در کی هیجان بر سر او که بر سر بر اینده مانده کی ضیق بر سر
 بر اینده ده او قویهی آرزنده و با الهی حکمی بر اینی بر لوم مقصد می غرض بر سر
 اولوی کدی بر سر کی نهایت ۱۹۱۴ کرده بر فوراً در دولت - حکم کونده در
 سیاسی غرض آلاشه بیاید در صادره بر لای بر اینی قائم غرض و این حقول
 استبدادی -

او در کی با یک غرض لری تصور افکار - صیغه - اقدم - ترجمان حقیقت
 جنبه غرضی ایی -

یولی ناری نه ناری اندری مدرک با این تصور افکار غرض می حرکت
 و هایللیف نتیجه ایی در دور ایی بر اینی غرض هیللیف کبک شده مکتب با حقه
 و ترتیب ایی برای ده استوالت صاعده بودی - موهود غرض لرا حینه علی نایب
 آریه و کت و هایللیف اولیوه تک غرض بر ایی - علی نایب تصور افکار
 لایه و دوری - فقط « چهاری » صاف می اطمینان آنچه علی نایب
 اسکن « ارباب جدید » « لای قلمبر » صاف میله طرور می بر سر
 بر غرض - در دوری ایی - آن چه هیللیف ایی ایی فقط بر این ناری قبول
 استبدادی - کور و مری - هیللیف اولیوه غیر و بر سر - در این غرض و بر سر
 اولیوه - اولیوه لورنخ می زنده بر غلط بر ایی بر سر مکتب شده ایی
 با لایه فرزند مکتب خرابی غرض قائم و بر اینی با اینته در دوری کور و مری - مکتب شده با لایه
 علی نایب لایه غرض لری بر اینی کتله اولیوه کور و مری - مکتب شده با لایه
 با لایه من بر سر - بر لایه در لایه بر سر - در این ایی بر سر - مکتب شده
 احمد فرید به « افکار » اسکن بر سر غرض هیللیف هایللیف بر سر ایی بر سر
 اتحاد مرتضی فرخ مکتب لایه علی نایب ایی بر سر ایی بر سر - مکتب شده کی بر سر
 خدی ایی - علی نایب ایی بر سر ایی بر سر - مکتب شده کی بر سر

خفت اولاد کوه جفت و بره جهت خبری او را نیز مستحق ، حالت تکرار و بره
اوزه نه کوسر سور ، لبر او فند غمزه کرد تمام آری بهادی ، افهام ، نه دره

موضه الوردی ،
نهایت قدر قولان ، پهنیاده قرب فدائی ، بالقانده فزی باطومه
قومه قوم عثمانی امیر اولی ، بر آید خفردن ظفرم قوش ^{رشته} صوفی ، کفاری
آتمی گری آلا خفت بکنده تجرکی ، قدرتی تونک او دردی ، بر آدوج قومیه می ،
بایستی بوزوفه ، دوزخ نش ، تجریم سز دیوانه ، صریح ، دلفار قوتی
قار خستنده او دردی صرقلانده بولیت یوزنده ، اولاً موضی معالومیه ، عوکره
بیریک قایلده ، لایت محوس بوزغون او غمزه ، آدر لایتک دکن اولانده
نظم هود لری بر آنده استانبول قایلین ، هیکل حلف قدر کریم سورمه

دیونوردک ، یوزیکلیم بالقانده تونکی و سلیمان استانبول بر لانه ، آج ،
جسته ، یاری میهای قاضی ای دولتورمه ، هکوتد بری آرماسه قورولون
دور بیکد با منومه عوکره بلفارخ هیکل متاکیه من افعالانده (1912-1913 aralık 3)
آراده ای آکی کچرند بالقانده فدائیه صبا اولانده اتحاد و ترقی ، حکومت خرمی
لا ارحه باب عالی باجمه ، سولم جنوری حکومتی ال کیمیه ، شادی بر اراده
قورمه ، اد صبرده بلفار الدین کچرندی مقیم عثمانی اولکلرینک با بیلشلی
حرسه اختلاق دوشمنده ، تنقیدیه صالحدیریب اولنله هریم طوتوشه لرننده

استفاده ایده اتحاد و ترقی حکومتی ، متاکیه یوزوفه بلفارده صالحدیرمه ، دوشمان
الذند الدینی اولون قورنار با بیکدی
برتره بوقا غاشلقدر ، فولدک سورده رکه ، افهام ، مرید بحرف
اراده نه (هغه یونیم) آفند سزوریه رنجا غمزه قشای بیلیم اوغرتورده
یوزده سلیسه ، آخجه تیرازی برتولیو بولک لمتک فرقتی بولام قندی ،
نزدیک هیکل دندنده عکری کوره وینه آلیسه متاکیه ای غمزه سی باسه
دوشمنده ، مظهر ضعیف یک ده مکنه اولدوغی قدر معقول قالمه هیکلده
حکومتی ایقاپ وظیفه لری برینه کیمده ارفیندر ، تنقید لرنده ادخلی داد اتمه
خیرت ایسیرلری ، آخجه بر احتیاطک داد اتمه ، نیده عکری اداره نه تحمل
داعلمیه مدد لری آکسه و افهام ، فتمه سی 1913 جی . 22 ده سورده
ارلاره قبا سیکلی کچی صاحب و لاسه یازاری احمد فرید بک اداره هسه ، و دیگر
با بیلیم کچی مظهر صهی به اولان توقیف ایدیمده عوکره ده محمد دولت با بیلیم
قصی بهان میل لاک هیده مخالف غمزه می و میامت آدمی ای بار مرید بک

و صحتی بک ده سویم سو کوه ایستاد -
 غزته تک قابایلیما سی . یا شه با همه بوکوه غزته می علی زاجی غزته از
 برافتد . آخی بومر صلیکد آن زهلی کی بر دوره سنده فعلاً غزته
 سه قره تککی یا بما سنده بولونما - تجربی غزته هیکد دغا رفه کیرمند ، کندلیک
 دامت غاز نه ده . باب عالیده ، یا ما بوی غزته سه قره تری قدینک
 رد سو و کوه می صاعده شد .

علی زاجی از غزته سه قره تککی دوره سنده ، اعظام ، ده امضای بر لایحه
 راسته نما مقده . اسما اورد کرده کوندولک غزته کرده آخذ تک
 طایفه لایزالک امضای بر و بریلر . کتی سینه تک احمدی امضا اولاده کورد و توردی .
 غزته می اصله سینه کیره بوقلمونک احمدی سارده غزته تک قادرده می سوویا بو
 و صید ایله اعلاسه اولدوکنه کورد و لوردی .

« اعظام » آئی سوره نه هیای بونیم میانی قدرتی بلوی بریزگی ده
 یورد و قدر . ربه ساجسه ، آملرن در دلم ایبدی بوتدم ملاقاتده
 (ردی - آملاند آملو شاک) قوتوم دوشه عزیز تک بره عوصده حکوتی
 ادبایی بولونف دعوت ایله اولمه و دولت آراسی ما سینه ده قره نه زیاره
 دیلوماسی بولری ایله آملو شاک قدرک هوزولمه یولسه هیای کونتره کله طرفدار اولدور .
 بالقاءه جزئی محرم سنده بیل اعظام صالح و دیلوماسی بولنده اولدو شاک
 مدافه ایستد . ای می سینه ده عرب اولک تعظیم دها صبه الای و قانیاییم
 غیرت ایلیجه بار ملتیتیک و شرطیت اداره منک قوند بولیم هایش لایسید
 لایسید .

بوسیده علی زاجی می کلمه زاردی شهر ایلی . « فخر آئی » کله قلمده
 منافه سنده قوی و منطقی تقیدی دورک قدرتی ادبایلی کورد اولده
 فخر آئی طرفدار می مغلوب ایلی دشتی آرزوه قویله اول آهیتی ایله آسمن ادبیات
 منطقی هم طایفانه هم ده قبول ایسیره علی زاجی ، نوبده آلفه جبارته و هم
 دورک دورک هله « دایمیتیک » بر دیو آسند « هیله هم » بوکلندی
 « جباری » احبار روایتی همقارسه ، اثر بونده بر دلمی
 کبی حله لوفنده ایله ایله قادیانمندی . « جباری » هم تک بونده
 اثر لرو کی لیل فقط سورده کله می ، حلقه اهلدر می ، حلقه کونک ایلیا خلدی
 عازرتی زله کیره نه بر قونوی اشپوردی .

مختلف غزوه و دريکباره اثر حصه با نيله نقدگر با نيله نقدگر - آنچه در باب
 زمانه است در ارباب در کس اوله و نيله ایدی - لایحه بودی که
 « هر که اریه » با نيله نقدگر با نيله نقدگر ، در کس و صافی
 حال دارد ، ارباب است محقق بودی محمد حاکم با نيله نقدگر با نيله نقدگر ، بودی که
 قدر طایفه عمل کرده صید حکم السینه ان شری - بودی در نوشته اوله انچه
 همه هم نیک - و صافی لسط حاله اثری ایدی - در باب الوده با نيله نقدگر « جاری »
 اثری بودی که آغیر بر نيله نقدگر با نيله نقدگر - همه هم بودی که بر آزرده هم
 تنقیده در جاری عاریت ، زمانه نقدگر با نيله نقدگر « با نيله نقدگر » با نيله نقدگر

روحی ، نزلت از کورنی آسانه قریب بر جا - نيله نقدگر و بری
 تنقید الیه سلیمان قلم ده ، لایحه بودی که بر نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر
 و بر نيله نقدگر - بودی که بر نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر
 اید با نيله نقدگر « تنقید و جواب » از کورنی نزلت و بر نيله نقدگر با نيله نقدگر
 این نيله نقدگر این او نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر
 لایحه بودی که بر نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر

ای - قونو علی ناهی کی آسانه ، قانیه صیامیه ، غزوه همی همی اید با نيله نقدگر
 در لایحه بودی که بر نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر
 قانیه بودی که بر نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر
 در نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر

عقله هیله جواب و بری - کونو علی ناهی کی آسانه ، قانیه صیامیه ، غزوه همی همی اید با نيله نقدگر
 با نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر
 قونو علی ناهی کی آسانه ، قانیه صیامیه ، غزوه همی همی اید با نيله نقدگر
 بر نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر
 بر نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر با نيله نقدگر ، نيله نقدگر

اثر فارسی من فاجاره سینرک و باوخله ایه ، اربیات ، زکات و تریه ،
 و نضت حدود لری آمانه بر برو و توره ، بازاریه با سیداری ، ۱۶۷۱ عینتک
 بر برو و توره اسم و مقادرت اربیه « (اربیات اخصیالین) ایدی -
 علی ناهی در بابک رفاح بازاری بر آغیزه کوم بیط جبار ویره ک ، دیرگی ده
 طایفه ای کسیر - آنچه علی ناهی ، اوغرا لری آغیزه و مقدر کومک آلتزه قاطعه
 الی تیوری -

لعماره لعماره ماره م لندی کهدف آلاسه ۱۶۷۱ عینتک بر برو و توره ، باب ک
 بوتوبه عینت لری دولدر باره بیلیم اول کرحی جوی ویره سلیس مملکه اولیا مقدی .
 اوده ، حیه کیه با باره « مقادرت اربیه » م . عینتک بر کتاب
 هویب ویری « فتح میت » (اولویس) -
 باب علی ناهی کت بو اثری دیر کسیر قایلمنه مؤتقده عینت لری اعلانه ایدی .

اول کده جده ، حور تدر قده جده
 فتح میت

مفضل بر درسی علی و اخذتی
 حور ک
 علی ناهی

« سخن و ملیق تزئین و اریسه جاری صاعی صاعی عینت کت نرانیه لری
 « مقادرت اربیه » کت و محترم فاکر (لامانی) کهدی زاده علی ناهی
 کت ، دلاک قطع منطقی ایه موش (منطقه کیه دلاک موش)
 هویبام سید

« هار و صلتی طریبیانیه (آلتی و عودت کیده نه آفتاب غری ایه)
 بوتوبه ارباب قلم و قاری ک نظر تقدیری هلی اینه (بازاریک و اوقو سیدک
 بلندی قازانسه) کت منقذک عینتک مفضل بر درسی علی و
 و آغیزه ایه (ایجه نه) کتاب تکوری (حور قونای) کوهی ده آاره
 (لرزم) کوروز -

مستند =
 حور کیده ، هلی

حور اری کوی انتشار ایدیور - (با سیداری)
 علی ناهی کت بو « هویب » کتای عینت زاده کتای عالی کلمه ای اتری ده -

بواره افندی قام آلمه منطقه ، ایناندریجی بریده هوار ، ولندین
اوتانیرمجه دره زاکه قوللندیلده افاره کر قارموشه نیکینه هوار
قالقندی و مسله بونکله قایلندی .

رلاب زمانک کهمده ههه ان قوتی اربیات ریکسی ایدی . بونک برابارینک
برخای آی فرته یاراندلیه انکی بولون اری طاطیم و یا قارموشا زمانک آیدیه هوره زنده
اولدوغن قدر لاپ عالینک فرته جیلک موینده ده لالغالاشدی . هله ارددون
فرته لری بولونکی کی هورده لیبط مفارینه خنبره رص هدی قدر لارلرینه ، اری فرکنده
هویه دها فقه اوزم ویردن البرده بولندقتری ایچون ، کنج ، سیکلری هوز ترلمه
دها دلیقایلینده هیاغنه بکی آرم آناه کنج علمو زامی یی کهمده بنجه مکرینه
بول آهیری .

باب هفتم احکام اوت در به جهت حال ادنی - علمای ده
بودگی ده یازی با نماز اولادی - از این ۱۹۱۵ ده باب اول
ص ۱۱۵) و عبارت تاریخی قاریتوی

بر سه ده نوسال مای بیلیج هیجا بیجی - ۱۹۱۶ من سنه
اری سلله دنیله بیله ۶۰۰ محققین راتر ، اذنه لکس ده
زمانه کما کما توتوبه یازار سنک نرودغ اقدی ، حال ترجمه لری
لازیرنده ادر نظریه ال یازی ادر نظریه بولند بوسید
علمای ده ایچون ده بیلیج بر نام عینی سنه ، ال یازی ادنی ، شریف
احکام بر نهی ادر تک کوسر بیجی

نوسال مای ساله من سنک فریاد آیده هیجندی

خوب عجمه یا طریقه باب اولی ده کی طوری کوهلندی ، کاغذ
صفتی ادر تادده قالدیه حکمری اداره تک سانوری آلدنه غرضه لورده لو
کلیله زقن بولامشوری ، کتبه بای حقیقه غرضه لری ، کولکجه ، تصویر افکار ،
اندام ، صباغ ، طنبه ، ترجمه آلمنده طوری فرقی الیه ایده ده
هیجندی کی منر صداسر نماز اولوب کسور لری ، بر سه ده تصویر
انصار آلمانیا ده بیلیجی بر سه قاتیف طنکر صابنه آلمندی ، بر سه
خاقدنر لکه و امکانر لکه یوزنده ادر ده بریه اشیرمه مجید قالدیه غرضه سن
کیده اسکی ابعارینه حقیقه حافظه کوسر بیجی ، بر ۱۹۱۵ مارتده اولندی
الیه بولورده علمای ده کج حکمری بر مذهب آلدی ، تصویر افکار ازانده کی
کدنی کوره سنک اذنه بیلیجی دعوت ایچور دی ، علمای ده تصویر افکار
ملکون کیمه آلدی ، ادر آقام کویمانده کوز لری بیل قیدمه صباغ ایچدی
کوز صده آقداسرین آقداسر دی ، اسکی رابورده افغانی کویمانده ایچانولم
اندی ، تصویر افکار ازانده خانه سی ، جمال ارضی طرف افندی صدقانه « منیف پانما
قوانعی ، ده آملانه بای طاشندی ، کونک بواریکه ساعده بولسی ناری ده

ابوالفضل زاده ولدیت ده ، لایزی و اداره مدرسه کیم کرده کنوز کده مقلدی
 آریلیوی دولت مندونه مقلده او کله در رفی غزته - کدر کدی بولس لادی و
 ولدیت او زاده ایدر ب بولس نادی کلسین قبول ایدی ، قاریده
 اهرتدی .

بولس نادی افرام غزته من لکم غزته می لکم ده براتخار ترمی معیوی
 اولاده کونی کون لقیب اقمیدی . افرام غزته هیلک طرفی
 بوکجه دلیقا لیک اداره ایدی بلی اعلامیلوری ، فخر آئی معانی
 و همه می ایه طایبیمانی رفیع مستی اوقومدی ، بوکجه دلیقا لیک ده
 ای رفیق می تیبه لک نولور حلیت واری ، بو آاده لک افرام
 غزته من برالمانه آفرامی بیامه نومهرده تیرلکله دقت ایددی .
 در صلت رکما ، ایتلیقانه ، هجارت ، سلیک و الخ آزه او می
 لسانه مهی اولور .

علی ناهی غزته هیلکده ده ، برادزه لکله صاهید ادردی رباب
 ده کومرندی - قرانق و فارسی قوتی ایدی . او من لک ادرده
 تصدیق فارسی قریب من لکله ده هیلکده صاهید ادردی .
 بولس نادی بایم صاهید قدر دلیقانی ای کورومدکده مقلده اوی ولید
 کله باغ کوندردی . ولید ابوالفضل صاهید ناهی رفیق می آدی ،
 غزته من کیمه صاهید برالمانه اولورده کله ، رفیق ایلیمه بولمانه بعلل سربلی
 آغا لیک کوریک برقرده منی بنیم من کله لک اولغیده اولورده قاریلادی
 و قولندی . علی ناهی تام اونک حوشدولین اله آدوم هیلکار
 کورنه بریکلیک روئونه ، بول بیلور براب ادرلیک صاهیدی .
 لایلی ایدی مدبرلکده اولک قدم ، ادردن مختار لیک یعنی بولندی
 مختار لک من خلک ایدی . علی ناهی بولیم رفیق صاهیدی .
 بر بولورده هیلکده آفرامدی ال آزه دود لک من غزته هیلک
 خرمی اولورده کیم لری ، کوری ال آزه ایدی رفیق و ایتلیک خرمی هیه

ترجمه ایده هبه سلاطین کیم لردی . معاشوره ه آلتون ایدی . کوردی
 ه سید لیا صاحب . غنچه نیکم تصفیه افکار اولدی
 علمی نامی تصور افکاره کوردی افکاره تصفیه افکار اولدی
 از کونر صفا یونیم آلتون ایدی . قایلانده بر غنچه اسمی اسم بقیه
 بر اسم کله امساری ایدر مقهوردی . تصور افکار غنچه می ده تاریخ
 یونیم مدرسه های قناتلکله اچولور بولورده اسم ده کیندی رکنه مجبور قانوردی
 تصفیه افکار ، تصویر افکار ، تفسیر افکار ، توحید افکار ، تالقدی ایدر
 حقیقند - ادراده وارغنه غنچه هیلکله باندیده حواسه واردی
 لاجه بازار ا بوالصیان اولدی آغابیکه دامیاز صراحی ازلصیا نوده
 طلمی ، بازی ایلدی مددی یولون ناری ، فخره بازی ، آحمد اسم
 بازی ایلدی بار بچیدی ، امیر لامع ، عثمان کمال ، عمادیه داور ،
 جنه شرمی محمد آقاه کدر ، هیلدی بولورون صوره کلدی :
 آقاه صبری ، آقاه فطیح ، حاجت آق ،
 سیر قستی ، بهادر قلد ، رسام هیلک ، نوله نرانی مداد
 ایل غنچه هیلک ایلر آاسیده محمد عاصم اوسی ، حق طایفه اوسی
 زکریا سرتل ، ادهم غنچه بنیم ، کمال صالحی سرتل ، عمر رضا دغول
 واردی . مقال بازاند آاسیده احمد رفیق ، میان نهان الدیده ،
 سلیمان لطیف ، محمد عاکف اصفارین صبی صبی ، استلا نوردی .
 بواحدک هوق تصور افکار غنچه هیلک غنچه هیلکله بیتکده هرکه
 در غنچه قورجه ، زمانه ، غنچه هیلک قاتی میده کورجه نوزل
 با صبه ناخندک بویور ، قیله املدیر .
 علمی نامی اسکیده جاننده هیلکله استدی ایدر جمال قانی مودی .
 مکمل بالیه هیلکله ایدر بون ناری ، ولید و طلم بکدره
 اچا سیم بر محارمی کوه های اولای بویه قومینور غنچه نیک کورده
 ارادگی صاحبیده کوزه ل ، وهانی اولس اچولور کورک هیا هیا هوردی

علی ناهی - بو صیاده آه نامی بر روی آب - گوزه وی در بیدی - لغات باشد
 آینه - آوترا - توکی عجم سده - خرم کرم - تاملری - بلیه خدی
 نیم آورد - ارطانی ابر - کوردشمت اوزده - که زال قرامرف استایل
 حکمه - کندلید - کوردشمت - آینه - فخته جهری - کرمی - جویر بوردی
 پرتی نادی - رضیا فخته - قرامرف - در - بقور انفا - اجوله - رفقات
 درمی آیدی - قبول استیوری - جیدی - بوتوله - مسله - قونوشمقله
 قاجانه - که رالی - شمله اولدیف - قد - سویمقله - آیدی - آینه - علی ناهی
 در بیده - قطعه - بر آیدی -
 علی ناهی او کیم لکیم - یانمی - فخته - کیمانه - سده - صاهلادی
 قرامرف - با لغات - خرمیده - کی - هتالی - مداف - مسه - بر لایره - کی
 مقارمید - بولیا - اردوشی - انجاری - قونار - رفیق - دلا - شایری
 آ - شوره - کوردی - نظر - آیدی - او گره - تدی -
 قرامرف - به - اوغسه - قالدیف - او گره - علی ناهی - قبول آیدی -
 قرامرف - قرانوشی - به - ای - آیدی - ساره - ها - رفیق - لده - انده - و
 در خدی - نظر - تا - شینده - کی - بو - میاستیک - رلیقا - لیک
 قونوشمقله - طوغریه - طوغری - کدی - عکری - ضیاتی - اجوله - رفقات
 دالها - وقوف - و اصابتی - مدخله - سور - آهیا - مندر - او قدر - محوله
 اولدی - که - ها - رفیق - کوه - کوردشمت - تمام - صحت - صوری -
 علی ناهی - اسکی - نازی - ابر - آلدی - نظر - نره - ده - ای - برودشور -
 ار لایره - قدری - علی ناهی - هاتندله - محوله - فخته - دانه - که
 عارنا - او بیوری - موقاف - کیده - که - آرخه - شیری - اگر - قونوشمای
 یاریم - صحت - هیکار - ایلی - کما - رضیفته - هیکه - که - ده - طاقلمشیری
 بول اولوشی - علی ناهی - من - آیدی - ضیاتی - ها - له - هار - یار -
 آ - قد - آشدند - که - بر بند - بر رف - اولد - اوزده - له - لکته - آرقا - آید
 ضیاتی - قونوشی -

علی ناهی مدرفاتی اولی گوزده با سیدان خود تکراره قائم آردی - آردی
محمد لرلی سوزلردی ، لوسلردی ، چکی کورمی کور و بری ، ایتلی کور مدرفات با سیدان آردی
آما اولی کورلک اولورده دیم ها بوردین قوروشنه ، کورنه ایدرلرله ... سوزده
اوزرله ، چکی صغیره و ریلکده بیز ، اوزرله کورلک چوب قولونلرینه کورلر ، سوزلی

محمد لر چقارلرله لایلی بیط بر حال کوروشنه
حقی چوخی تیک لایلی هینقورده کورده علی ناهی قاروشا آلمه ... غزته مقام صندک
لایلی لایلی اولورده ، سوزلی کورلک سیزرله رانزیده غزته اولوروشینه
صفا چفته و اولورده چفته ، کورلک غزته ده انتقال ایتلی برک براندی اولورده ،
نه قد - بیط لایلی لایلی خنقده اولورده راجت اولورده آغزیه چفته اولورده
کولر اولورده اولورده کندی لایلی لایلی کوروشنه کورلک کورلک بر غزته صندک
دری در غزته ، غزته ضایع آردیه بو کورلک بو طوقوم قوروشنه کوروشنه
با سیدان کوروشنه

غزته صندک ایتلی اولورده آغزیه لایلی
بر آاده کورلک آتور کورلک کورلک ... von der gold ...
قرده کورلک قییه ایتلیورده علی ناهی صغیر ، خنقده ایتلیورده چوخی آردی
اوتورلک بولس ، کورلک لایلی لایلی ایتلیورده ایتلیورده لایلیورده
وارغ کورلک خنقده لایلیورده لایلیورده چوخی بر تدری ایتلیورده آغزیه
آیده کورلک کورلیدی ، آغزیه لایلیورده چوخی لایلیورده اولورده صغیر و کورلک
دو قورلک که آغزیه لایلیورده حیات حال اولورلیدی ، کورلک مقام کورلک
ایتلیورده ایتلیورده علی ناهی صغیر و کورلک و کورلک صغیر لایلیورده
لایلیورده آغزیه کورلک اولورده ، ایتلیورده کورلک ایتلیورده ایتلیورده
لایلیورده ایتلیورده لایلیورده اولورده ، ایتلیورده کورلک ایتلیورده لایلیورده
ایتلیورده کورلک ، غزته صغیر لایلیورده ، ایتلیورده ایتلیورده ایتلیورده
کورلک کورلک ایتلیورده کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک
ایتلیورده اولورده کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک
کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک کورلک

۱۸۱۸ - آهنگون غزوة جليله كائنات القري
اميرت با صلوات اوله و نبي صلى
نو معرفت دوزدنه دوزغرم اداره مدري با عيني - حضرت اولاده
ايدي او او و بربر غزوة نه بار اجتهاد و - « زندي
علي نهي احمود با صلواتك راني قاسموري جهون كيتيم اوده قاسم خاغي
صربا لاريفي كي قاسمي و دروب جهون شيني .
بوسهاده نفور افكار عمري اداره لوقه قياتكمه قار و سوله آره بزرگمدي
غزوة ندره عبقارته برتالاده بره شهادت بو قيتيم الرماضي دعوت انبي
بوسه غزوة نه آري ستور افكار اولوش . بوسه ده احمديه الجانه
الله محمد عاصم اوسي رايه قلوب كئي برغزوة قورم تب كريفتر - عبدالمحمد دوزغ
قا با صلوات كمالنا با زاده لاسينك سيد دين مدرف سيد بكات
غزوة نهك آرينه اولاده وقتا غزوة سي قور - هتاري - كرا لار قري بر
مطهره متوافق برقادد اوله ايه با صلواته وقتا ، بويون غزوة لر با صلواته
ايدي حيره غزوة لر آراسته اولود بر شمه جلاله شوردي . تاريخ 10.1917 در
احمديه البرهيم اوسي بگره علي ناهي نه سيلدري غزوة جليله آفدانه در
علي ناهي غزوة لر نه احمود احمود حوسه احمد اختياره ده آدينه اوقوانه
برغزوة ده شورده ايه من كج حيله آرزوي نجهي كندني نفور
افكاره قويا امدير .
بوسهاده علي ناهي نه آهوي اولنده بيمير . بو اولنده حركه
حيره علي ناهي ، كلنه آما او محمدي قايسته او با صلواته ايه ، برده
هتار آرينه بولامه ايه اولود نيك اولدني آفدانه بولمير
جربا با صلواته بري غزوة لر شيني بر صلواته آهوي . هتاري
حكومت جهلرده ادريندونه فلاكتك غزوة لرده با صلواته با صلواته
سا ده بر ريفر قا ايهامه خالسه بوئر غزوة متوگرده بر آلا بيلوردي . حله
كر جهري قولاقده قولاق فضيلتي غزوة سي ايه اكره بوزدي . هو بده ادريندونه
مفلو بيلدنه حركه ۱۸۱۸ ده بر صلواته سيد دلي بولميرده قور آره ايه هتار

آغا شاکر ، حکومت مسکوئی خالدریف قرار دوردی ، غزه جهدی هر بوردی و
 گنده گندگزه بازرگاری مسکو ایگزی ! مملکت نولن فققدی او باده د
 یاز بولغنه ندر یاز بهیافین سز تقدیر ایدر سز . عدی هر لاله ده
 عدی قوماندهفت فدی آلوب لایه ده بولور سز ! دیکله عذره مسکو
 قالدی 12.6.1917 .

سول قالدینه یاز لاله شورافقا . بورتو بولغنه ال امانه هلدی
 سز سندی وانوله بولور لاف سز استمالی سز سوتری ال امانه استور
 نطق بلام ارقمانده بولس اورتام آنا سبک ایچوه فضا قورلوردی . بکلله
 زهت غزه بک آیفه کدی . یاز بولغنه بورتو بولور لاف سز سندان هیفانه هیناب
 اتحاد اتی سوتی فاض کدی . اولای امانه هیندک لفسه قورولک سندان
 هینا سز کور دوردی . آغا ایسک ایچ لوزی لایقه ایلی . مملکت
 بورتو دوردی و دیز لوی نقلابیه عدی لورام داعاش الیری بامنده
 اسماعیل هینا یاز بولور دی . بورتو بولور لاف سز هینا یاز باده
 قانی بولور دی . کدی انور ، طلعت ، جمال یاز اولیسیس
 هینا سز اولر لاف هاده هیندک دین دوشله بولور لاف سز بولور لاف سز
 سبوت قره کمال بد جمال هینا سز دوردی سز نظارتی قورولک
 قاری هینا سز بولور اولوی . بده اسماعیل بولور لاف سز آمانده
 قومسیونی قورولدی . قره کمال ادره ده کوز وکلده شه دد غوی
 بولور لاف سز امانه سز و آماندی ایچ ال السله اسماعیل لاف سز
 قولاقه اولانده سز . نطق به هیندک سز سز لاف سز ، با سز لاف سز
 هر قورولدی بولور لاف سز . ایچ سز سز سز سز سز سز
 صباح د تقدیر افکار . صباح بد سز ورمه د سز ایلی .
 لاف سز افکار . اب لوزولک آسلیفانده ایچ سز سز صباح سز سز
 استماله استیل ولید بک لالذات اوغرا سز سز با سز لاف سز
 آمانده لری ، هینا سز لایلی ده ال هیندک سز سز ، سز لاف سز

قوتیابیها ، بار اولی بود در پیوند خود ظهور الهامی علمی باقی ماند هرگز انهد
 بر نیوری . اولی کاری بر می صمد ده ادب اوزده روزی و روزهای
 یازده عیناب مبنوی فاعل هکله ده سخن قویانه (مهمم رشک عدلی)
 رسوبت هایرین تحقیقات قانونی اجرامی « رشک عدلی ابر و رشک عدلی
 فضل لب اعانت مددکننده عیناب ولایت کورتوب خله راتقیبا
 اوزده کلهوی ۵ غرودنه ۷. طوبه شد آمدنی . دعنا به برک موفی
 تحار جاری ۲۰% حسابید ۸ غرودنه او داده صدت هفت رشک عدلی . فقط
 او داده اصحابی اولاد هفتی روز غرودنه بو ۷ وغرودنه متری اجناسوله
 صاتمدی ، الهه ایندی قازاجنده ۷... لیرانی حیم بولدی غیر رشک عدلی
 قولا مملو اوزده تبرع افیدی ، بولدی راجی ابر ۲۲ مبلو لیرا طوبور .
 رشک عدلی بندن باقی برده صابلی و قوه هدی ایقاظه اوزده ایضا رشک عدلی
 تحقیقات آهلیغ ۷۰۰۰ لیرا قازک کولونج اولدنی کولونج رسماً تحقیقات
 آهلیغی . قونج بولک آتو موفلوی اهلیدری لا ۷ وغرودنه
 شکرده ۷۰۰۰ لیرا قازک آتو . لا واحزنده ۹۰۰۰۰ کید شکر
 وارد . بر کید شد فضل لب اعانت فیایتد اعظمی ۵ غرودنه مال ایلدند
 بکیر شد ابر ، بیاید ده انک اوزده زمانده ۱۱ غرودنه آتانی
 صابند ما مشور . فقط بوشه فیایت ده حوبه جایزه بولک لدرکینه فضل
 لب ، او اولاد اولاد کله باشت لیرالده کما تأمیه ایندی ضابطه
 ۷ وغرودنه شکر نام ۷۰۰۰۰ (بولدی ۲۳۰۰۰ مبلو لیرا) لیرا صافی جا . براتسی
 ککریر
 قوتی عدده ایدوری ؟
 (اولی هفتی لغتی هکله بوشه ایلدند رسوبت ده قاز شکر اولی
 بر رسوبت اوزده هدی . فضل لبک با سلیغده اولاد تحقیقات رشک عدلی
 لندنی نمیزه هفتار سن و ملت و کلالی نامعلومی بر صورت رشک عدلی معلوم
 قازمان هفت قلب ابر سن ایدورن . دین لایبوردی .

نصرت افشارک بوزیری برهما تا بیری با بیری ، اتحاد ترقی و کرمی قاری
سواستما لاله اوزکونه منصور و ابیری شهید اتحاد جمعیله اداره دیزگیندی
الدینه جوانانه نوکلندر

علمه سر قره بورک به کسانه کلندر اوستی ادرت به فرقه قوم ادرت
ادینه ده اوله رازجه آرا لیمه اوستنده بویون ممنونده زودی
ادکونکی نصرت افشارک رآنده با بیره توکلدی ، مطعم آهله کوزار ترقی
اوج شاه فیات کیرا انبه اوقوتورگه رقیسه ده رلیای قدر قره بورک ده
صابتیله علی ناهی اریس کوله ایچود مسدنت دوا می صافلامدی

قطر اوکونکی غنچه ننه لاله محری وادراغی بونی ناری به انکاه جیفدی
کسی اتحاد ترقی به حکم مسدی کم ده اداره لیتی اریس ایدی بولال

اسمعه جفا بایک ننه بینه دوستی ، قره مکالت ده علمه اریس بونی
ناری اسماعیل بایک و باری ایلری کلندی نصیر آلم آلدیر ، بونش ناری

اریس توکلدی شریب کیره من با زلی علی ناهی به علمه غنچه دور دوری
ادکونکی به عوز نصرت افشارک ننه شکر مسدنت عاذه هر آریانه اوقور

غنچه ده ننه برکم بولایم غنچه با جود دور لایر مطعم و ولی بقد
رلینه بونش ناری بولونه برلایر کیر جهردی ، بونش ناری ایلند

نصرت دوا بیدر حکومت غنچه قایمته بیدر کیمی ایدی مورولو
ولیدر طوطی بکرده ، توکلدی قدر ال آرز ، دفع قایمته

کدا قایمته بونش باران جفا تیکلی حکومت درموشونه ایدی
ریورکری به عوز نوننده رلازی همقمانیه باری اریس

اجت بونش آکلدی ، آنچه باری ایلری کلندر نیک بونش جوده مورودی
ولیدر بیه باری ایلری اله مطعم ، ادکونکی مطعم ده قطعه

به عوز نوننده علی ناهی ایلر بر ترتیب اقیه « شکر مسدنت بونش
بولوتورک ، اعانت مجلس تحقیقات قومی بونش بونش ده بونش

لا بشاره بونش مسدنت ادرت به با بوب یوفارینه آسای بولنده بونش

ایله کونکی شریاره // صلت و کلبه لاهوت مائده خورگوس « تمیسی
 جویه مینوی حرکت کجیسه ، برآوده مدعت با مائت اعلی دیوان مینوی علی خدی
 یات منله ایله ایله یازده رتدی بالذات غرض کتوب و برهمندی
 ولید و علی نامی نکرده برکتی شد مؤسسه ای مندره ادرتارینه
 در مسیوت آف آتی و استقامت با شرف الی رتدر مینوی
 اهالی آخلاقه بولورسه ، مای استقول آیدر آتیه آئینه بونون
 لیس بریند ادبی بود قره نور جباری منقول آیدر جهت صلت قاننده
 بر غار ندره و آئینه رتبه اولمندی غرض با ندره رتبه یا بیدر ؟ رتبه مسوومه
 حیاتو و برهمنه ارتکب افتره کیده نه و انون موقده مؤسسه ای بیلدر بورد
 ۹۸۵ بیلدر برای جنبه اندیزمه نوردانی مائت ماری قره برهمنه
 ظور تونوب قانونه جابدر مینوی ایوردی - اوکورد عامی ناهج ۸۰۰۰ نسی
 با صانه روتایفک با نسی ادهام قاننده بریکجه موزعلره غرض بینه رتبه
 یاریم ایوردی . بولور تقیر ۵۰۰۰۰ نسی ایبر لاهوت رتبه مینوی
 بولور ناری بولایم اوزرینه مقدر در موقده قاطندی . براننده باری براننده
 ایسه موقده با مائت قضیه آئینه ایی . ضرب براننده مینور ایبر بولور
 آما اصیل یوروه و شامال اتحاد توی ایلی کلند مین بولورده
 با بولور دی . بولور لایین لایم بولور مینوی مینوی مینوی اولمندی
 بولورده و بیایم ده با لایم بولورده بولور مینوی بولور مینوی
 با قنینه جائز کور بولور دی . اولمندی ولید مینوی لایمده علی ناهج ایلم مازی
 ایبر مینوی فضلا امفال امینه فوتر ولند کجیسه لایم براننده مینوی
 کجیسه امکانه و برین اولمندی ، مائت دائره موقده بولور ناری
 کجیسه فضلا با بولور مینوی لاهوتی رتبه قاضی ترتبات آئینه
 ناهج غرض مینوی قلباً در مینوی نده فضلا بولور مینوی ضروری کورده
 بولور ناری ابوالصیا قرده میده با مینوی مینوی . مینوی
 و برین جهت قرار روتومینه با بولور مینوی بولور مینوی او
 و با مینوی بازار لقهده آبرینه مینوی

بوا جفا نام چه نموده ابراهیم فوده بزرگی و بزرگی . عین کونی
 غمزه ده ایب بی برنج همزده شد صد می بانی مشتم دوم اید بروری
 علی هدیر بخت ملدی حدکی مقدری و نه کجیمه ، صا و جیلان تحقیقات
 آسمندی . غمزه ارکونه چهار کی جفا نه بوزونه المک سده سی ده
 نازمه یا سلامندی . علوناهی بزه ده اب بوخیزنه او صاحبندی کجیاری
 سید اویوسیر . رایجی س عدلت استراحتد سینه ، شد سوو استکی کی و نگر
 قره برکه اولایری ایچونه دردم نه صاخی صول فرمون لاک و سلیک طولیور
 برتری دو سه لیور . غمزه کره سوره صا بینه مالزم هافر لیور دی . اوزت
 بوغری تقدیر خا صیدایه طلمه پاک کندی ده آلتها کریم ده ویدی . cv غمزه
 جفا نه لغز ده ایلی و فرکی صمدی شد صد می قالیوری . هرکسه
 علی ناهی نه قلمسه همیشه بر و بورتا . بر آلیوری بوزنه (آغانیادیم
 کده شکر صا جیدج ان جویه لیدر نه مال اولمه ایلیه بیامه ده . ده غمزه
 بولیده ، جویه زنه . ده غمزه (ایلی ایچا ایلی ... ایلی ایچا) صا شیکه .
 بر شکر قره بوزنه کمدک بر او صلیور قازاندلی بزه کیم انصاف اید حد
 شکر ، عهرفون ، خمدون ، اصیلاره ، صیف کجیون خردی اصیلاری
 اولیه شد اصیلاری اوزنه لیلک بویجاره لان بولومی و صای بیات
 پایلیکده . فاضل بک و آرقصدی بیزنده سوزنه صغالی آکلون
 گوره مدد . بویوزنه بزقنه جیل مملکت کورمه ایچونه بوزنی بایم
 صیدر سده « و ما نخره سکو اذنا ناره صرونی امون شد ایستنه
 کونه کورمه ، تریمه حاله بایلی بویول آن نه برورم بقالک (ما نخره شکر
 اولومی) « ده با فرجید ع دان شکر ویدکی رسید کندی آرض اولوشن اطمانده
 جیکندک سیکوری بو معار بر کوی یانه هاری . « دانه شکر نه بایله جیدک ؟
 ری هر دیم « اعلوم شهید ازلدی . بر باورده جی قالدی قاج کونیه خسته
 نوالی ایا جیم شکر بولایم « هوی دردی بو آغوش ، آشی کجی
 کجور یاد و صی بقم بر آقانه بوز بایلی کیم سید کدی جیده شهید اولیور

گرفته تا لانه محترم فردوسی اجتهاد بی ایچونه در الفخا ترکم نیور . زبانی لولول با دور و خرد دور
 ایا حکم ، عدل ، سوز ، محاسنی لازم ، باور و عهد شکر بود ایچیدور
 بیرون آنه تدارک ایده بیلدی . غوغا هله بایره منک قاری دولایره فریاری
 عدل و عدل ایچونه سوغانی هیتو . هکی بقالم لانه دور « شکر درت یوزغدی »
 هدی آلیور . نهایتا لاله ویرلر دینه بیرون بقالم لایور . ادره نیم شه
 ادرلوقم رانجیر مقاله معرعه قالیور . شو دور و صلا شکر تجاری با یازنک
 اوزرنده نه نایری اولور بیلوروز ؟ بیله / اوکولور با دور غدر قلاور
 قهر زنده اولوب کیشدر آتشی دبیون آتشی لله جون لغاری تالم
 ایچا اوزنله شکر زبانی عاکم منک لاسفلقه عرصه اعلالده شاهد
 اولوق زه لفت با عذریم هقد . ملی تجارت داقونومک کلیمه
 آری آلسه بلدی و محدود رفاه حرف با قازاندریم منک ادکی آلاجه
 بولره نامه و درعان لازمهکی ؟ هله مسرتت فیداس ، تقوی
 ایچا ایچا رده با غوغا آلدی منکی کور و دین یوری . غوغا صانده
 صدر ؟ محالیله ، قضاوتی ، فیزه ، بر مایه منک خاشق کی سوزل
 سوت حیرت شه با دور و سی قور با ری . با اولای بیلدی فاجورک
 یوزده ری بیلد رگد . قولاغره کلیمه نی مقاله دا . ایچا نسیانغره بیس
 یوزد . کلیمی تشهیر ایچک ددی قوری حلال و حیا طرزده کیش . قولا
 یار لطیفه ایچیه هین حیا بر آرقا منده قوشیلور زبانه رگد . با اجهت
 ادره هفتاد بی تادی چاره منی برلقه . نون ایچونه با ادره هفتاد
 بیرون ، کوهول ، کانهی ، کانهی هیز ال اله دیوبن حیا شیخه ایچورنده با اجهت
 در ترحم امکانه قاطا صوره . علی ناچمنک یولایری اوزرنه غوغا
 سوزنک قلمننده استفاده ایچا و ترقی ادری کلیمه حیا منده ۷ بیلد
 سوز و کلیمه فقط سوز یوزنور رگدس بیله یا زبانی با ادره قوه یوزنور
 اجهتک ، بولرله و غیره سوزنورکون یا زلف با ادره منده تلاش ادره
 زانا مقاله سوز و حیا اولور لولول حیا تدری دم بیرمنک اندلیشه
 قاطا سوزدی . غوغا یی حیدر منده لانه عدی .

تقدیر لایحه درک با تقدیر او ایستوری

۸۸ قزده یونانی با سه مقاله می نویسد
 بویاسیه عاشر کلام بیله از ما مندی بوده
 کندی عذور کور و لیبو عیلا نوری
 ۸۹ عوز حقه سده ای است نظارت قوه لایحه که در یک کتبه کتبی
 و محاسنی است حقیقه قومیونیک علی حدی و عدالت بعد دیگر یک کتبی در کتبه
 اوزده دعوت اندکی بیلر بوردی
 آرکونه اوله روزو تقوی جلیبکی لایحه اوغاری معلومند کله در شلیع
 تصویر افکار صوره از ادله قایا بیلدین بیلر بوردی آقام اوزری ده
 نور کله کله را حصاره یوس ناری تصویر افکار در ناخفنده آیردین رادر کله
 کتبی لایحه تصنیف کیمینه ایستوری
 حقیقت قیامتینده ابوالفیا قره شوره فقه علم ناهی اوزد لری

اد طایفه لایحه دهم طایفه یک اوی تکی ایستوری
 جنای ناهی نام است لایحه کیمی حقیقت بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین
 مدیونندی بایله شکر دهم آلمه اودونه و لغونه منو استقامتی
 اوزری ده بایساری ما فلا مندی آما است الذمه قایم قلم آلمه او بوردی
 تصویر افکار قایا بیلدین آما معلومده آلوب لوب و مندی اتحاد در حقی
 مستقرینده حقیقی مرکز محمولیم بویله سیر بوزالنده حول در بزمی ایستوری
 حقیقت یک قایا بیلدین قزای در بیلدین حقیقی عاشره ایستوری بایساری لایحه لایحه
 آلمه قزای در بیلدین بوقرارین کوی رسماً آهیقلاندی ایستوری بایساری
 اوزری ده بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین
 حقیقت لایحه او بوردی! در حقیقت کتبی حقیقت آهیقلاندی لایحه او بوردی
 باقیه آلمه کلمه نه منقبت صاف بیلدین آهیقلاندی قزای لایحه او بوردی
 بیلدین لری بویله بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین
 عدلای معلوم نوری بایساری لایحه او بوردی بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین
 بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین
 بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین

لایحه بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین
 تصویر افکار قزای بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین
 حقیقت لایحه او بوردی بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین بیلدین

بازی ایلی میسر مدبرانه دعوت ایلی میسر . عملی با عمو ایلی کورم تردد ایلی میسر .
 لایحه برخط قومندی : « کلیم آما » تصویبده با سلا رفق شکر بوسر لفظ
 و دیگر نویسندگاری با زمان شرطی ا « احمد اهدی و عظیم اوس بر کورم دو میسر
 بر یابی یعنی تکله کی ایلی . لغز بر بوزورده قبا سنجیدی . آما بوقیا تیلده یاری اجدیه
 بیت آفی تنقیدر با ایلی میسر و مرزا محمود ده آغز چهار شیماره یول آجدیدی
 بولهدا اجدیه بیلدیه نسیات با ایلی میسر رختی قبا سنجید بی کوزده آلاماز کردی .
 دیگر طرف اتحاد و ترقی مرکزی ، بوسوی استعمارل موارل ایلی میسر « امانت نظاری »
 اهدت ایلی میسر با سزده قره کمان بیک کتبی میسر . قره کمان بیق نظری
 نسیاتی تصویب اجدیه ، علی ناچی ده بر بوزورده بیلدی و بلاد در میسر
 احمد امیه تهله کی کوزده آغز طرف ایلی میسر . عظیم بیق ایلی میسر تکلیله داور اجدیه
 ایلی میسر . آما وقت غزده بیق بر تورو بوزورده بوزورده صابور ،
 بولیدیده قبا سنجید مقدر کور و سوزدی . لها صابور لفظه قبا سنجید ،
 لها حکایت طرف قبا سنجید ، ایلی میسر ده بیق قلوب حقیقا جیدی . آما برده
 با سینه زخمی قبا سنجید غزده با سنجی آلوب کلدی میسر ، نظری میسر
 سندن لایلی نظری طرف بوزورده صابور بوزورده بوزورده
 حقیقی کور میسر . قرار بی وزیر ، علی ناچی بیق شرط قبول ایلی میسر
 آغزده ۱۹۱۸ ده علوانچی ایلی میسر ، ه آغزده کوی ده میسر
 سندن بیق اجدیه بوزورده با سنجید اور تا ایلی میسر . بوزورده فاضل بکده
 شکر میسر بکده غزده تحقیقات اجدیه ۱۴ و اجدیه شکر صدق من
 الی املقه با سینه با سنجید ، صافه دوزورده اجدیه اجدیه کور بوزورده ۱۴ و اجدیه شکر
 کورول الی قومینه فقط لغز کی کور شکر کی بیق اجدیه بوزورده بر بلاد ایلی
 کور و کله جلد میسر .

اوصارده ، سوزورده مجلسده تور و طسه لولنامه امانت ایلی میسر تحقیق
 قریب سوزی با سنجی دوزورده ایلی میسر طسینه فتحی اوقیان بیق کتبی میسر .
 بوزورده مخالفت با ایلی میسر و آلسه بوزورده سوزورده بر آرز نظریه اجدیه
 علی ناچی وقت ده با سنجید و سوزورده با سنجید با سنجید با سنجید با سنجید
 ایلی میسر فتحی بیق ایلی میسر بوزورده بر بوزورده شکر و اجدیه صله بیق غزده
 بنات الی .

ایلک یازیمی ۵ آغزلی ۱۹۱۸ کونکی شوخنده لیمیزی . لیمیت سؤده اوزون یازیمی
 صحیفده صیقل یازی اعلیٰ اید و قری اوطیارده جملده قلم آلغندی .
 یازیمده فاضل هدا شکر سؤاسقلمی رقه ، عالی خنده و مدحت کدر
 اور تام صیقل رقی ، سافه لاکرلی عملده مورطله اولاند یما و اخوند
 شکر صد محمد با شکر نوردی ، عالی لاهورده وقت خنده سده یازیمده
 نوالدی مقالمی عیناً در بیوز .

TDV İSAM
 Kütüphanesi Arşivi
 No 2E.2576